

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 286 (6413)
НОЯБРИН
29
СУББОТО
1952 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨВДЭРЭЙ НОМЕРТО:

П. Содбоев. — Хориин малшадай зорилгоууд (3-дахь нюур).
Д. Алексеев, Г. Туденов. — БУРЯТ-МОНГОЛ ЛИТЕРАТУРНА ХЭЛЭНЭЙ ЗАРИМ АСУУДАЛ-НУУД ТУХАЙ (3-дахь нюур).
Хиталта намарай шэннисэ амжалттайгаар тарья ба (4-дахь нюур).
М. Минеев. — Баян доход (4-дахь нюур).
Голландин компартийн XVI съезд дүүрэгэ (4-дахь нюур).
Корейдэхь событнууд (4-дахь нюур).

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАСССР-эй Верховно Советэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

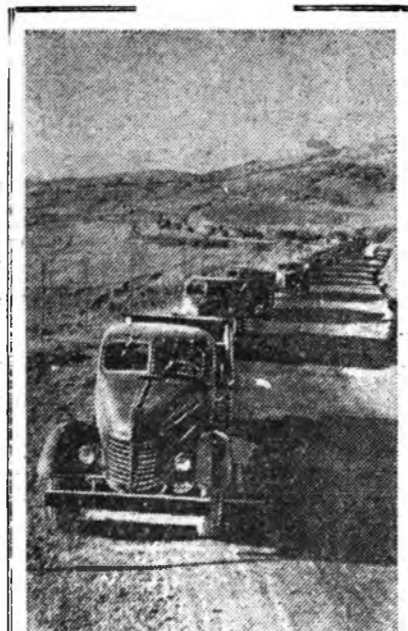
КОЛХОЗУУДАТ НИИТЫН ФОНДУУДЫЕ ГҮЙСЭД БАЙГУУЛХА

Бурят-Монголын колхознигууд, индустриал-тракторна станцинуудай амжилтад, хүдөө ажыхын амжилтад ороонгоо ажалшад-амта партиин XIX съездын шийдэмжүүдэ бэлдүүлхын түгээсэж байна. Хүдөө ажыхын амжилттайгаар дүүргэ-нигын малажалы хүгжөөхө дүүргэхын, малай үбэлжэл-хигэй найнаар үнгэрэхын ту-тракторнууд болон хүдөө-ны бусал машинууды саг-на, найн шанартайгаар зааба-ны, хабарай тарилгада жэшээ-найнар бэлдэхын тулала эл-диалистическэ уялганууды

хын хэрэгсэлд олоорн гаргаш-лан хэдэн баримтанууд элрүүл-дээ. Нийтын эерв хошол, мал ба малажалай продуктууды худал-дажа олоон мүнгэн зөөри капита-ловложенин сөдто оруулагдалаг-гүй, харин доторой хэрэгсэлд гар-гашалагдадаг байна. Олон колхо-зууд нийтнгээ мүнгэн дохиды дээшлүүлхэ зорилгоор рынок дээрэ худалдахын тула хүдөө ажа-хын продуктууды тон багаар та-нална.

Байгша ондо МТС-эй хүдэлм-рин түлөө натуротүлбэрээ Нэ-лэнгын аймагай Ворошиловай нэ-рэмжэтэ колхоз дүүргэгүй, үрнэй, страхово болон нийтын бусад фонд-нууды хаагаадүй байбашы, тарья талхаа ажалта үдэртэ хубаажа, гүрнэдэ харша ябалал гаргаа. Энэ хэрэгтэ КПСС-эй айкомой секре-тарь нүхэр Башинов туналхан бай-на. Нүхэр Башинов энэ колхозой натуротүлбэрээ дүүргэгүй, үрнэй, страхово болон нийтын бусад фонднууды байгуулаашыгүй хаань, ажалта үдэртэ 327 центнер тарья хубаахынь тус колхозой түрүүлгшэ нүхэр Блюкинэ зүб-шөөн байгаа. Энэ болоон ушар-ыне буруушаажа, Блюкинэ шанга зэмэ тохожо, айкомой секретарь нүхэр Башиновай үгэнэн заабарине партиин айкомой бюорогой буруу-шаананинь тон зүб.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

Грузинна ССР. Бутанска авто-заводой коллектив партиин XIX съездын хүндэлдэ абайан соци-алистическэ уялганууда дүүргэжэ, «БАЗ-585» гэжэ олон самосвал-нууды түсэбөө гадуур бүтээн гар-габан байгаа. Таря тооноо 25 са-мосвалнууд болзооро урид Баку-гай нефтяннигууда элгээгдэбэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «БАЗ-585» гэжэ самосвалнууд Баку ошхо абана.
ТАСС-эй фотохронико.

Партийн XIX съездын шийдэмжүүдэ клубууд пропагандална

ХАРЬКОВ, ноябрин 26. (ТАСС). Партийн XIX съездын шийдэмжүүдэ пропагандала талаар ехэ хү-дэлмэри культурын ордонгуудта, хү-дэлмэришнэй клубуудта, цехүүдэй улаан булангуудта ба заводуудай хамтын байрануудта хэгдэнэ.
«Серп и молот» гэжэ заводой клу-бай залнууд ба таһалганууд соонь ехэ зохидохон. «Коммунизмын агуу-ехэ барилганууд» гэнэн ехэ стейд-нууд, заводой стахановецуудай олон портредууд, плакатууд үргэн ехэ фойе соо хараглана. Партийн XIX съездын шийдэмжүүдэ ба «СССР дотор социализмын эконо-мическа проблемүүд» гэжэ нүхэр И. В. Сталинай зөхөөлые пропаган-дала лекцинуудэй ба элидхэлнүү-дэй түсэбэе клубай совет зөхөөгоо.

«СССР-эй арадай ажахын саашан-хи дэбжэлтэ», «Шэнэ табанжэлдхи ажалай бүтээсэ», «Табандахи табан-жэлдэ арадай ажана найн байда-лай, элүүрне хамгаалгын ба куль-турна хэмжээнэй саашанхи дэбжэл-тэ» гэнэн ба бусад темэнүүдээр лек-цинууд уншагдажа эхилээ.
Сталинай нэрэмжэтэ электроме-ханническа заводой культурын Ор-дондо һонирхолтой хэмжээ-ябуул-ганууд үнгэргэгдэнэ. Политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ об-шествын областной отделениин лек-торнууд «СССР-ые хүгжөөхэ табан-дахь табанжэлэй түсэб», «И. В. Сталин—Советскэ гүрэнэй илалтанууды зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ мүн» гэнэн лекцинууд-ы энлэ уншажа байна.

Колхозуудай миллион гаран түхэригэй олзо доход

УЛЬЯНОВСК. (ТАСС). Хүдөө ажахын артельнүүдэй жэлэй Об-дээрэй дунгүдэ гаргагдаба. Об-ласть соо түрүүлшынхэ колхозууд-миллионернүүдэй бин болонго ар-телинь ажахын хэлбэршигүй дэ-бжэлтэ тухай гэршэлнэ.
Чердаклинска районной «Память Ильича» колхоз миллион гаран тү-хэригэй олзо доход абаба. Гансахан

овошьюнууд ба бахчева культур-нууднаа 500 мянган түхэриг абгаа. Карсунска районной Чкаловай нэ-рэмжэтэ колхозой олзо доход 1200 мянган түхэриг болобо. Чердаклин-ска районной Молотовай нэрэмжэтэ ба «Победа» гэжэ хүдөө ажахын артельнүүд жэлэй эсэс хүрэтэр мил-лион гаран түхэригэй олзо доход абахаар байна.

Жэлэй түсэбэе болзорхоонь урид дүүргэжэнь

АЛМА-АТА, ноябрин 24. (ТАСС). Казахстанай промышленна предпринятинуудай коллективүүд жэл-лэй түсэбэе болзорхоонь урид дүү-ргэхын түлөө тэмсэнэ.
Аккумуляторна заводой коллек-тив табандахи табанжэлэй хоёрдох жэлэй түсэбэе болзорхоонь урид дүү-ргэбэ. Ажалай бүтээсэ энлэ 171 процент дээшлээ, продукциин өөрчнө үнэ 3,8 процентээр хилд-руулагдэбэ.
Казахстандахи эгээн ехэ Пахта-Аральска хлопок сээрлэлгын заво-дой коллектив хлопок-волокно бол-борорууда талаар жэлэй түсэбэе болзорхоонь урид дүүргэбэ. Хүдэлмэ-ришлэдэй ажалай бүтээсэ нёдондо жэлэйхидэ орходоо 18,4 процентээр дээшлээ.

Якутинн хүдэлмэришэ залуушуул эрдэмдэ һуралсана

ЯКУТСК, ноябрин 26. (ТАСС). Арбан жэлэй урда тээ Якутскада хү-дэлмэришэ залуушуудай үдэшин һургуули оройдоо нэгэхэн байһан юм. Тэрэндэ 175 хүн һуралсалгай байгаа.
Парти ба правительствын анхара-л оролдолгын ашаар, һургуулинуудай тоо жэллээ жэлдэ олошорно. Һу-ралсалай энэ жэлдэ үдэшин 20 һур-гуули хүдэлмэрилнэ, тэлэндэ 1500 һурагшад һуралсана.
Средне-Колымск, Абый, Аллаика, Булун гэхэ мэтын холо хойто зү-

Молдавинн колхозно библиотекэнүүд

КИШИНЕВ, ноябрин 22. (ТАСС). Страшенскэ районной Ре-дена тосхондо библиотекэ нээгдэбэ. Энэ хадаа Молдавида энэ жэлэй турша соо байгуулагданан 30-дахь библиотекэнь болоно. Тираспольско, Бендерскэ ба бусад районуудта хүүгдэй шэнэ библиотекэнүүд нээгдэбэ.

КОЛХОЗ БҮХЭН ЭРХИМ ҮРНЭ ХААХА ЁНОТОЙ

Эмхигүй хүдэлмэринн хойшололонууд

Закаменай аймагай олон колхо-зууд энэ жэлдэ орооното культура-нуудай найн ургаса ургуулан бай-на. Ерэхэ жэлэй хабарай тарилгада хүрэхэ үрнэй фонд хааха орооно тарьян аймагай колхозуудта бин. Тэ-рэннээ гадна, страхово фонд бай-гуулаха, хэдэн килограмм тарья ажалта үдэртэ хубааха аргатай. Гэ-бшэе, аймагай олоон колхозуудта үрнэ хаалга болошогүй муугаар ябуулагдажа байна.
Аймагай колхозууд үрнэ хаалгы юундэ ношоруулаба гэхэдэ, олон колхозуудай хүтэлбэрлэгшэд тарья сохилгы ехээр унжгайруула. Лени-нэй нэрэмжэтэ колхоз, тэрэнэй түрүүлгшэ нүхэр Д. Цыбиков, тар-яагаа үни хада сохижо дүүргээд, үрнээ хүсдөөр хааха аргатай бай-нан юм. Тэд бин байһан сложно молотилканууды бүрин хүсөөрн аагалаагүй дээрэнэн тарьянай 40 мянган бухал сомоотой байна. Юун-дэ үрнээ хаанагүйга гэжэ асууха-да, «таряагаа сохижо дүүргээд, ха-хабди» гэжэ нүхэр Цыбиков харюу-

сана. Зүгөөр нүхэр Цыбиков тарья сохилго шамдуулхын тулала зохи-хэмжээ абанагүй, энэ хүдэлмэришэ колхознигууды олоор гаргангай. Түхэрэн сүүдхэ соо тарья сохи-хо бригада эмхидхэгдэнгүй, мүн тарья сээрлэлгэд тон үсөөхэн хүн ябана.
Мүн нимэл шалтагаанууднаа бол-ложо, Ждановай нэрэмжэтэ колхоз-до үрнэ хаалга удааруулагдажа байна. Тус колхозой түрүүлгшэ нү-хэр Дулмаевай, Закаменай МТС-эй дирекци, тэрэнэй директор нүхэр Васильевай гэмээр энэ колхоздо бин байһан механизмууд: тракторна сложно молотилка, МК—1100 гэжэ хоёр молотилка, морин молотилка минн хэбэнэ, Тимнээ тус колхоз үрнэ хааха түсэбөө оройдоо 45,5 процент дүүргэбэ. Кировэй нэрэмжэ-тэ колхоздо эгээл нимэ баримтанууд үзэгдэнэ.
Тарья сээрлэхэ хүдэлмэринэ Хамнинн сомоной Сталинай нэрэм-жэтэ колхозой правлениин, тэрэнэй түрүүлгшэ нүхэр Доржиевой муугаар эмхидхэнэй гэмээр тус

колхоз үрнээ хүсэд хаагаадүй бай-ха юм.
Эдэ колхозуудтай тон адлихан эр-хэ байдалда байдаг «1-е мая» кол-хоз (түрүүлгшэн нүхэр Гончиков) советскэ агрономическа наукин туй-лалтанууды, хүдөө ажахын түрүү-шүүлэй дуй дүршэлые зүбөөр хэрэг-лэжэ, нёдондо жэлэйхидэ орходоо бүри баян ургаса хуряанан байна. Гүрэндэ тарьяа тушааха түсэбөө бол-зорхоонь урид дүүргээд, эрхим ша-нартай таряагаар үрнэй фонд бай-гуулаа. Мүнөө энэ колхозой гшүүд үрнэй тарья сээрлэжэ, тарьянай ургаха шадалье шалгажа байна. Мүн үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябууланууд муу бэшээр бэлдүүлгэ-дэжэ эхилээ.
Нэрлэгдэгшэ колхозууд «1-е мая» колхозой жэшээгээр ажал хүдэлмэ-рээ эмхидхэжэ, үрнэй болон бусад фонднууды байгуулаха дүүрэн арга боломжотой, энэ хүдэлмэринэ ойрш саг соо дүүргэхэе ёһотой.
Ц. Дашнев.

Хартаабхын үрнэ хаагаабди

Хартаабха тарилгы табанжэл соо 40—45 процент ехэ болгохо гэ-лэн партиин XIX съездын шийдэм-жэе манай колхознигууд нэрэтэй солотойгоор бөлүүлхын түлөө орол-доно. Энэ жэлдэ колхознай хартааб-хын муубшэ ургаса хуряажа абаа. Мүнөө жэлдэ 33 гектар хартаабха тарижа, гектар бүринөөн дунда эрэгээр 85—90 центнер, зарим учас-тогууд дээрнээ га бүрин 120 цент-нер хүрэтэр хартаабха хуряажа абаабди.
Манай колхоз жэл бүри хартааб-хын 5—6 зуун центнер эрхим ша-нартай хүрэнгэ хаадаг. Энэ жэлдэ түсэбэй ёһоор хартаабхын 320 цент-нер хүрэнгэ хааха байһан аад, мүн-өө 540 центнер эрхим шанартай хү-рэнгэ хаагаабди. Тинхэдэ, гүрэндэ

1098 центнер шовшин тоодо оруу-лан, 70 центнер мяханай ба бусад продуктуудай тоодо оруулан, 700 центнер хартаабха тушаагдаа. Мүн колхознигуудай ажалта үдэр бүхэн-дэ 1—1 килограмм хартаабха ху-баагдаба.
Манай колхоз хартаабхын баян ургаса хуряанхын түлөө багабшэ хү-дэлмэри хэжэ, һүүдэй 4—5 жэлэй туршадэ найн ургаса хуряагаа. 28—30 хүнүүднээ бүридлэн саг үргэл-жшн ороордоо бригада эмхидхэгдэ-жэ, үбэл байханаа хойшо хартааб-хын поли дээрэ наг шэбхэ, үнэнэ, шубуунай аргал ба галданан яһа гэхэ мэтын үтгэжүүлгэнүүдэ шэр-дэг. Эртэ хабар хартаабхын газары борнойжо, зөхлэн найнаар элдээд, майн 15—20-доор хартаабха тарил-

гы дүүргэдэ байбабди. Мүн аун-даа хартаабхын поли дээрэ ургаһан буртаг ногоонууд саг соогоо түүгдэ-дэг, шоройн боологдолго ба газар-ын уһалагдадаг байна.
Мүнөө жэлдэ 30 хүннөө бүридлэн ороордоо бригада (бригадирнь Е. М. Брыллова) хүдэлмэришэ. Олон жэлдэ хартаабха тарилга дээрэ хүдэлмэрилжэ, нилээд ехэ дуй дүршэлтэй болоон колхознигууд А. Иванова, У. Сиртонова, П. Ко-жевникова, А. Иванова ба бусад хартаабхын үндэр ургаса хуряанхын түлөө илангаяа эдэхийгээр ажаллана.
С. Г. Кожевников, Хориин аймагай «Победа» колхозой правлениин түрүүлгшэ.

колхозно нийтын ажахы амжал-тар хүгжөөжэ, энээнэй үндэнэ энэ дээрэ колхознигуудай ажал-нигэртэ тарья ба бусад продук-тууды, мүнгэ ехээр хубаадаг бо-луушала. Хүдөө ажахын арте-линь Уставай ёһоор колхозууд тү-рүүлгшэ продуктуудаа тул-галда, олзо доходоо хубаагда-гшэ фонднууд мүнгэн зөөри оруул-гшэ колхозно үйлдэбэринэ талгал-тай үргэхэдэ ябалал ханга-рын жэшээтэйгээр үрнэй, страхо-во фуражна болон нийтын бусад фондууды байгуулаха ёһотой. Ка-питаловложенин зөөринэ нийтын түсэбэе хүгжөөхэ хэрэгтэ—мал-тай болон ажахын бусад тарьяа, уһалуурин системэ ба-на зориулаха гэжэ манай пар-тия.

Энэ зуура, хүдөө ажахын арте-линь Уставы ебдэн, үнгэрэгшэ гүрэнэйнгөө урдахы уялга-ны дүүргэнэй һүүлээр хамаг колхоздо колхознигуудай ажал-нигэртэ хубаанан баримтанууд аймагуудай колхозуудта үр-нэ байгаа. Тэрэнэй эсэстэ колхозууд үрнэ хүрэнгэ энэ зөөри урьһаар эрнэжэ хандаха баатай болоон нэ-рэмжэтэ олзо доход хубааха ба Олзо доход хубааха бин буруу тарьяа гаргажа, тэд аймагуу-дэ ба колхозуудай хүтэлбэ-рлэгшэ нийтын ажахы хүгжөөхэ колхознигуудай материална Искусствон найн байдалы дээшлүүлхэ гүрэннэ ехэ хохидол ушаруул-га байна гэшэ.

А. Некрасовай наһа бараһаар 75 жэлэй ой тушаа

А. Некрасовай орад ородой агууехэ Н. А. Некрасовай наһа бара-һаар 75 жэлэй ой январьда тэм-дэнэ. Энэ дурасхаалай үдэрэ колхоз комиссинн түрүүлшын за-воодой СССР-эй советскэ уранзо-вондой Союзда ноябрин 22-то-до Поэдэй наһа бараһаар 75 болоһонтой дашарамдуулан хүдэлмэр, н түсэб тухай олон организацинуудай тү-рүүлгшэ мэдээлэл тус заседанин шагнагдаба. Байрай заседан-скада хэгдэхээр хараалаг-шэ Орон доторхи олон издатель-ствон Некрасовай зөхөөһон 25 мянган 1700 мянган экземпляр найраар хэблэхэнь. Госполит-бууд халаа пэт-демокрадай зо-вондо 12 том болгон хэблэжэ нэ-рэмжэ байна. «Искусство» гэм-жэньтэ пэтэдэй ажабайдал эл-ди-ябуулагда зориулагдаһан

плакатууды ба олон открытканууд-ы хэблэхээр бэлдэхэбэ. Дегниз һургуулиин выставкэнүүдтэ хэрэг-тэй материалнууды хэблэжэ бай-на.

Некрасовай ажабайдалда ба творчестводо зориулагдаһан науч-на элидхэлнүүд Москвагай универ-ситедтэ ба бусад һургуулинуудта бэлдэхэгдэжэ байна.

Лекцинууд, литература на чер-нууд, урһанхайнай самодетель-ностинн концертнууд клубуудта, ордонгуудта ба культурын болон уншалгын байшангуудта үнгэр-гэгдэнэ. В. И. Ленинэй нэрэм-жэтэ СССР-эй гүрэнэй библиотекэ-дэ ба Салтыков-Шелляйнэй нэрэм-жэтэ публична библиотекэдэ но-мой ехэ выставкэ эмхидхэгдэнэ. Гүрэнэй литература музейд научна сесса болохонь.

Улан-Удэ станциин паровозно теп-логой хүдэлмэришэ ба албаагшад Сталинска Конститүциин байраар хүндэлдэ ажалай амжалтанууды туйлажа байна. Тус теплогой полъёмоч-но цехын слесарь Иван Петрович Киришкин хүдэлмэришэ даалгабарине 180 процент дүүргэнэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр И. П. Ки-ришкин.
А. Мангановай фото.

Түсэбөө гадуур 600 пүүд загана барива

Республикын заганаһан про-мышленностиин хүдэлмэришэд, ин-женерно-техническэ хүдэлмэрилэг-шэд ба албаагшад бүхы советскэ аралтаа хамта партиин XIX съез-дын директивнүүдээр хараалагдан-нан агууехэ зрилгонууды эршэтэ ажалараа бэлдүүлхын түлөө тэмсэ-жэ байна. Сталинска Конституциин үдэрэй хүндэлдэ стахановска вах-тада барандаа жагсаһан Яруунын заганаһан заводой коллективэй гэш-үүд нилээд ехэ амжалта туйлаба.
Хүдэлмэрингөө үдэрэ нигтаруу-лан табива шаданаһан ашаар за-гана барива ноябрь һарынгаа даалгэ-барине болзорхоонь 5 үдэр урид дүүргээд, түсэбөө гадуур 600 пүүд эрхим шанартай загана арад зондо худаллахын тулала худалдаа най-манай организацинуудта тушааба. Тэднэр үдэр соогоо нэгэ дахин гүбушуур татахын орондо хоёр да-хин татажа, загана хоёр дахин ехээр барива.
Тус заводой коллектив загана ба-риха жэлэйнгэ түсэбэе Сталинска Конституциин Удэр хүрэтэр дүүргэ-хын түлөө бүхы оролдолого гарга-жа байна.
З. Николаев.

Республикын МТС-үүдтэ трактор заһабарилгын ябаса тухай

БМАСССР-эй Хүдөө ажахын министрствын 1952 оной ноябрин 25-най мэдээн

МТС-үүд	Заһабарилгын тракторууд (процентээр)
Түнхэнэй	86,4
Саянтын	83,0
Хэвэнгын	73,7
Иволгын	55,0
Торин	41,2
Жиримскэ	40,0
Итанцын	38,6
Кабанскы	37,5
Ехэ-Куналеин	35,0
Курбын	33,3
Кыренскэ	33,3
Хонхолойн	32,4
Хориин	31,6
Хамнигадайн	26,7
Бага-Куналеин	26,3
Удын	26,3
Бичурын	25,7
Суулгын	25,4
Ехэ-Кударын	25,0
Тимлюйскэ	25,0
Тарбагатайн	24,0
Селендумын	21,1
Цагаан-Усанай	18,8
Бургалтайн	17,6
Сэлэнгын	16,2
Ушөөтэйн	12,5
Куйтунгын	11,1
Окино-Ключевскояй	10,5
Гашейн	10,3
Кяктын	10,0
Погранична	10,0
Ново-Брянска	8,0
Закаменай	7,7
Сосновско	7,7
Сурхын	7,7
Бургажанай	4,5
Эгэтын	4,2
Чесанын	—

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Партийна шийдхэбэринууды дүүргэхын түлөө коммунист бүхэн тэмсэхэ ёһотой

Ленинско-сталинска партиин эмхидхэлэй принципүүдэй илалтыс КПСС-эй XIX съездээр баталан абтаган партиин шэнэ Устав эли тодор гэршэлэнэ Устав хадаа партиин нэгэдэлыс улам бэхжүүлхэ, партиин организацинуудай дайшалхы шадабарие саашадан дээшлүүлхэ, марксизм-ленинзмын үзэл сурталаар коммунистуудыс хоолоо хүмүүжүүлхэ, партиин демократие, дорохоо гараан шүүмжэлэ ба өөрыгөө шүүмжэлхэс хүтжөөхэ шухала зэбсэг болоно.

Партиин гэшүүнэй уялганууд тухай шэнэ пунктнуудыс Уставта оруулан ябадал коммунистуудай политическэ бэлдэхэлыс, тэдэнэй эдбхи хэшээлыс дээшлүүлхэ зорилготой.

Парти, правительствын шийдхэбэринуудыс дүүргэхын түлөө эдбхитэйгээр тэмсэхэ байһан коммунистууд манай аймагай партиин организацида олон.

«Вайкал» колхозой партиин эхин организаци 14 коммунистуудтай юм. Энэ партиин организациин секретарь нүхэр Березовский партино-эмхидхэлэй ба партино-политическэ хүдэлмэринэ найжаруула, партиин шийдхэбэринуудыс дүүргэхэ хэрэгтэ партиин организациин, коммунист бүхэнэй ажал-йбуулыс хоолоо залан шэгшүүлнэ. Партиин суглаанууд хаба саг соогоо, идэйн үндэр хэмжээндэ үнгэргэгдэдэг. Бүхы коммунистуудын партиин даалгаври дүүргэдэг, өөһэднхөө теоретическэ бэлдэхэлыс дээшлүүлдэг. Барилгашадай бригадын бригадир коммунист В. М. Колмаков ханын газетин редактор байхатаа гадна, агитаторууд хүдэлмэрилнэ. Арбан нарын турша соо ханын газетин 20 номер гаргагдана. Нүхэр Колмаков нойр хүтэлбэрилдэг бригада эмхитэй найн жэшээ харуулдаг. Тус бригада хүрээ ба тугануудай типовой шэнэ байрануудыс богонхой болзор соо баригдан байна. Партиин гэшүүндэ 1920 ондо ороһон нүхэр В. Ф. Печкин, колхозой бухгалтер нүхэр Румянцев гэгшэд партиин шийдхэбэринуудыс дүүргэхын тула эдбхитэйгээр ороһон хүдэлмэрилдэг байна.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлгэһээр КПСС-эй гэшүүн Трофим Дорофеевич Сычев хүдэлмэрилнэ. Тэрэ хадаа колхозоо эмхидхэлэй-ажалын талаар бэхжүүлдхын, нийтин ажахыс хүгжөөхын, гүрэнэй үмэнхи уялгануудыс болзорхоон урид дүүргэхын тула даа бүхы хүсээс гаргана. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой нийтин ажахыс жэл эрхэс тудам бэхжэнэ, хубаагдахгүй фондус ургана. Энээнэй ашаар колхозинуудай ажабайдалай материална ба культурна хэмжээн дээшлэнэ. Тус колхоз энэ жэлэй хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдыс ноябрин 1 хүрэтэр амжалтатай-

гаар түгсэхөө. Нийтын адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб бүхы түрэлэй малаар үлүүлэн дүүргэгдэ. Хүдөө ажахын продуктуудыс гүрэнлэ тушааха уялганууда болзорхоон урид үлүүлэн дүүргэгдэн байна.

Энэ жэлдэ тус артель найн ургаса абаа. Колхоз болбол үрхэнэй ба страховой фондуудыс байгуулаад, хабарай тарилгада найнаар бэлдэхэ байна. Мүнөө поли дээр саһа тогтоохо, паг шэбхэ гаргах, үнэлэ суглуула, машинанууд ба зэр эмсэгүүдыс залбарилха хүдэлмэринүүд амжалтатайгаар хэдлэжэ байна юм.

Колхозно үйлдэбэринэ механицилгала улам ургана. Артель электростанцитай болонхой. Электрин хүсөөр үнэс нааха аппарат тодогодо, малажалай бусад хүдэлмэринүүд механициллагдана.

Нүхэр Сычев партиин эхин организацингаа ба аймагай партиин организациин хүдэлмэридэ эдбхитэйгээр хабаадана.

Гэгэ зуура, партиин шийдхэбэринуудыс дүүргэхэ, партино-эмхидхэлэй ба идеологическа хүдэлмэри ябуулаха талаар манай хүдэлмэрид горьтой дутуунууд бии. Өөрынгөө интересүүдыс нийтин интересүүднээ үлүүгээр табидга хүтэлбэрилхыс хүдэлмэрилгэшэд-коммунистууд аймагай партиин организацида үшөө үзэгдэхээр.

Жэшээлхэдэ, Ждановой нэрэмжэтэ томодогоһон колхозой партиин организаци партиин шийдхэбэринуудыс бэлдүүлхын түлөө хангалтагүйгээр тэмсэнэ. Тэрэнэй секретарь нүхэр Непомнящих партиин уялгануудаа муугаар дүүргэнэ. Тэрэ хадаа партиин шийдхэбэринуудыс зүбшөөдөг болобошье, тэдэнхэ бэлдүүлхэ хэрэгтэ эдбхитэйгээр, ёһо тэдгээр ханддаг юм. Тус партиин организацида партиин доторой хүдэлмэри тон хангалтагүйгээр ябуулагдана. Партиин суглаанууд үсөөн үнгэргэгдэдэг, тэдэн дээр шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл болодоггүй. Партиин суглаануудай шийдхэбэринуудэй олонхын дүүргэгдэнгүй. Жэшээлхэдэ, коммунистуудай политическэ нуралсал ба нитэ-политическэ хүдэлмэри найжаруула тухай хэлэн дахин шийдхэбэринууд гаргагдан байбашье, эдэ хэрэг хангалтагүй байһан зангаараа. Зарим коммунистууд, жэшээлхэдэ, нүхэр Вербицкий, Духовников гэгшэд партиин хүдэлмэрилхэ нулаар хабаадана, партиин шийдхэбэринуудыс дүүргэхын түлөө оролодоггүй. Колхозой түрүүлгэшэ, КПСС-эй гэшүүн нүхэр Нелюбин парторганизациин хүдэлмэридэ хабаадаггүй, шүүмжэлэлдэ дурегүй, гүрэнэй үмэнхи уялгануудыс колхозног саг соон дүүргэхэ хэрэгтэ анхаралаа хүсэд табидаггүй юм. Тус колхоз малажал хүгжөөхэ гү-

рэнэй түсэбтэ бүхы түрэлэй малаар дүүргэггүй, малай үбэлжэлтэс эмхигүйгээр угтаа. Малынь үбнэ тэжээлээр миил 50 процент хангаданхай.

Партиин айкомой бюро өөрынгөө заседани дээрэ тус колхозой парторганизациин тосоосыс шагнаад, зохихо тогтоол гаргажа, хүдэлмэриднэ туһалхын тулаа айкомой инструктор нүхэр Тугариныс эльгэгээ.

Аймагай коммунальна ажахын талагыс давшгаар удаан саг соо коммунист Афанасев хүдэлмэрилхэн байгаа.

Хүдэлмэришэд ба албахаагшадай ажабайдалай услове найжаруулаха хэрэгтэ коммунист Афанасев харюусалгагүйгээр хандана гэжэ тэндэхи партиин эхин организаци ба айкомой бюро хэдэн дахин тэмдэглэнэ байгаа. Гэгэшье, тэрэ хадаа хүдэлмэри найжаруулаха хэмжээнүүдыс удаан саг соо абаагүй. КПСС-эй айком нүхэр Афанасевыс хүдэлмэришөөн гаргажа, тэрэндэ партиин шагна зэмэ үгһэн байна. Тэрэшлэн Сталиной нэрэмжэтэ колхозой түрүүлгэшэ байһан Сапунов партиин шийдхэбэринуудыс дүүргэгдэ ёһо тэдгээр ханддаг, гүрэнэй ба партиин журам бэлдэг байһанайгаа түлөө партиин зэргэнэс гаргагдаа гэнэ.

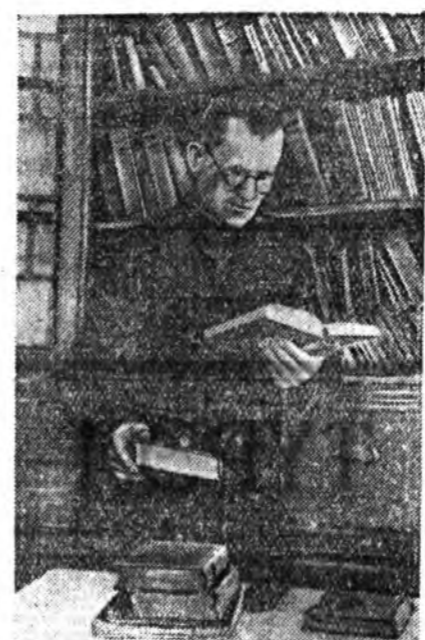
КПСС-эй аймагай комитет хадаа партино-эмхидхэлэй ба идеологическа хүдэлмэрин эхэ дутуунуудыс зайсуулаха, партиин шийдхэбэринуудыс дүүргэхэ талаар партиин эхин организацинуудай үүргэс дээшлүүлхэ, дорохоо гараан шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлхэс бүхы хэмжээгээр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ мүнөө гол анхаралаа хандуула.

Партиин XIX съездын хүдэлмэрин дүнгүдэй аймагай партиин активэй суглаан дээрэ, партиин эхин организацинуудай суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг. Коммунистууд съездын шийдхэбэринуудыс нэгэн ханалаар найшааха зуураа, хүдэлмэрингөө дутуунуудыс элгирүүлэ, парторганизацинуудайгаа хүдэлмэринэ найжаруулаха хэмжээнүүдыс хараала.

Хүдөө ажахын жэлыс амжалтатайгаар түгсэхэхэ, шэнэ табанжэлэй түсэбэй даалгавринуудыс болзорхоон урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мурсысөө дэлгэрүүлхэ тухай тодорхой уялгануудыс колхозинууд абаа.

Манай Эхэ орохой интересүүдыс сахиха, парти ба правительствын шийдхэбэринуудыс дүүргэхын түлөө эдбхитэйгээр ба эсэхэ сусаагүйгээр тэмсэхэ гэгшэ коммунист бүхэнэй, партиин ба советскэ хүдэлмэрилгэшэ бүхэнэй түрүүшын уялга мүн.

С. Коновалов, КПСС-эй Байкало-Кударын айкомой секретарь.

Смолевская область. Гжатская районной Чапаевый мемориалта хүдөө ажахын артелиин колхозник В. И. Бурув өөрынгөө библиотекатай юм. Политическа, агрономическа ба урнайханай литературын 4 миля шаху ном тэрэн соонь тоологдоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. И. Бурув шаанар худалдан абаһан номуудыс хаража байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Номуудаар олон болобо

Наяхан городской хүүгэдэй библиотекэ элдэб номуудыс абажа, өөрынгөө фондус баяжуулда.

Элдэнэй тоодо ураннайханай, научно-популярна, физкультура ба спортын, нурагшадые хүмүүжүүлхэ методическа номууд бии. Жэшээлхэдэ, Н. Носовой «Повесты ба рассказы», В. Осеевой «Васек Трубочкин ба тэрэнэй нүхэдүүд», Борис Горбатов «Юрэн Арктика», К. П. Брюллов «Бэшгүүд, документнүүд ба дурасхаалууд», Ольес Гончарай «Шэлэгдэмэл зохёолнууд», А. Барминай «Руда», М. Прилежевай «Волга дээгүүр» гэгшэ номууд абаа.

Научно-популярна номуудай дунда Л. Родиной «Табан недели со Урда Америкэдэ», Н. В. Пинегинэй «Поларнигай тэмдэглэлнүүд», Н. Я. Кондратьевай «Авганика астрономии» гэжэ зохёолнууд бии.

Шэнэ номууд

Роскниготоргын Бурят-Монголой конторын городской номой магазинуудта нимэ шэнэ номууд абаад, наймаалагдажа байна:

Н. В. Уваров. — Электрорюргэгий мотористда туһалмажа. Үнэнь 2 түхэриг 70 мүнэг.

Н. В. Калашников ба К. А. Краснов. — Автомобильна заправочна станцинууд. Үнэнь 6 түхэриг 40 мүнэг.

Э. С. Хувес. — Элеваторнууд болон складуудыс техникескэ талаар ашагалга. Үнэнь 2 түхэриг 15 мүнэг.

В. А. Жаумян. — Үнэдыс хүсээр үгэдэг болгохо арга боломжонууд. Үнэнь 6 түхэриг 75 мүнэг.

МОДОШОДОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ МУРЫСӨӨ ҮРГЭНӨӨР ДЭЛГЭРҮҮЛЭЭ

Түрүү электромеханигай бүтээсэ ехэтэй ажал

Модо бэлдэхэлэй түсэбтэ амжалтатайгаар дүүргэгдэ механизмуудай хүсые дүүрэнээр ашаглаха ободол шийдэхын удхашанартай байһанын мэдээжэ. Баруун-Тарбагатайн леспрохозой Халсан гэжэ участогай электромеханик Андрей Николаевич Пагин нүүдэл электростанцингаа хүсые дүүрэнээр ашаглахыс ороһон, эршэтэйгээр ажаллана. Энэ жэлэй эхээр тэрэ «ПЭС-12-200» гэжэ маркын шэнэ электростанци абанан юм. Тийн тэрэнхэ капитална заһабарилгада оруулангүйгээр 3000 час соо ашаглажа, модо хөрөөдхэс үдэрнөө нормыс 120 процентхэс бага бэшээр дүүргэхэс гэжэ уялга абаа гэнэ. Модо бэлдэхэлэй үнгэргэсэ сезонной үдэс нүхэр Пагин абанан уялгагай нэрэтэй түрэтэйгээр дүүргэжэ байгаа.

Нүхэр Пагинай хүтэлбэрилдэг электростанциин коллектив партиин XIX съездын боложо байһан тухыс үдэрнүүдтэ илангаяа ехэ бүтээсэтэйгээр ажаллажа, үдэр бүрингөө нормыс 180—200 процент хүрэтэр дүүргэдэг байгаа. Тус коллектив станцияа ямаршье заһабарилгүйгээр 1500 час хүрэтэр ашаглан, 25 мянган кубометр модо отолуулан байна.

Тус электростанциин коллективэй гэшүүдэй дунда стахановцууд

Милованцев, А. Солдатов гэгшэ модо хөрөөдхэс үдэрнөө нормыс 30—50 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг.

Нүхэр Пагин шэнэ станци абсаараа тэрэнхэ найтар шалтанайнгаа нүүдэл электростанциныс станцидаа оруулан, бүхы сөөрнь ашагладаг байна. Тэрэнэ станциныс бүхы халаан сүлжээшье минута наагангүй хүтэлдэг. Үбэлэй үдэс манай гүдээдхэдгэн тоһоор саг соо тоһодожо байдаг.

Электромеханик нүхэр Пагин шэ электростанцингаа техникескэ харууналга саг хэдэг юм. Тэрэнхээ гадна, трохооршээдэй хөрөөнүүд үдэр бүри 1—2 дахин шалтан тэдэнэртэ зохио заабари байһан. Хөрөөнүүдэй шудирга суургалжэ хурса байлажа, тэгээс ехэтэйгээр хүдэлмэри ябадалдан онсо анхаралаа дуула.

Эдэ бүгэдын ашаар электромеханик нүхэр Пагин ажалай амтануудыс туйлана.

В. Тарабаев, ой мод ба модо урадкыс хүдэлмэришээдэй профессор ЦК-гэй техникескэ нийтэ

Һанаа амар һуһанай хойшолоногу

«Бурмонголес» трестын предприятиеудай дунда Итанын леспрохоз модо бэлдэхэлэй түсэбтэ дүүргэхэ талаар эгзэн эхээр гэгдэжэ ябана. Энэ оной ноябрин 25-най байдалаар модо шэрэхэ жэлэй түсэбтэ леспрохоз арай гэжэ 74 процент болгоод байна. Тиймхээ жэлэй дүүрэтэр аяр 44 мянган кубометр модо шэрэхэ ёһотой болоно.

Энэ гэгдэлыс усадхын тула 5 мянган кубометр модо сүүдхэс бүри шэрэхэ байһан аад, мүнөө миил 700—800 кубометр шэрэхэ, бүри гүнзгыс гэгдэлдэс орожо байна. Иймэ байдлыс найн мэдэжэ байбашье, леспрохозой директор нүхэр Вежновец, тэрэнхэ политическэ талаар орлогшо нүхэр Курилин гэгшэд модо бэлдэхэс жэлэй түсэбтэ амжалтатайгаар дүүргэхэ тушаа оперативна хэмжэс абангүй, һанаа амар кабинетууд соогоо һууна.

Модо бэлдэхэлэй намар-үбэлэй сезондо найн бэлдэхэл хэзүүг дээрнээ тус леспрохоз нимэ гэгдэнхэ байдалда орошоод, түргэн темпэйгээр хэдлэжэ байгаа барилгавуудта олон мянгад кубометр модо дутуу үгэжэ байна. Тийхэтэй хамта модошодто ажалай найн услове байгуулагдаагүй, гэр байрануудын хүйтэн, харанхы, олонхи байрануудын бог шоройдо дагадшоод байдаг.

Гадна, модо шэрэдэг тракторнуудай ябадаг мүйһэн харгы мүнөө хүрэтэр бэлдэгдэдүй, мүн ав-

томашинануудай ябадаг шадабарилгадаагүй дээрнээшье ба тракторнууд замдаа эхээр тараа. Леспрохозой директор Н. Я. Кондратьев хангалтагүйгээр дэлмэрилдэг дээрнээ, тэрэнхэ газинуудта промышленна эд байһан, эдэс хоолой зүйлнүүд олоо дуталдана, модо бэлдэхэлэй участогуудай дэргэдэс пунктнууд эмхидхэгдэдүй байна.

Леспрохозой кадрова зарим материалнуудыс гүнзгыгээр гугуула, социалистическэ эмхидхэхэ, тэрэнэй дүнгүүд болзор соонь гаргажа, тэрэнхэ түрүүшүүлэс урмашуулда, дэгшэдтэ туһаламжа үзүүлдэ лаар зохио хүдэлмэри отто нагагүй. Эдэ алдуу дутуу усадхын түлөө «Бурмонголес» трестын хүтэлбэрилгэшэ абаһан саг соо зохио хэмжэс абаһан гатай.

Парторганизациин агитатор модошодто партиин XIX съездын материалнуудыс гүнзгыгээр гугуула, социалистическэ эмхидхэхэ, тэрэнэй дүнгүүд болзор соонь гаргажа, тэрэнхэ түрүүшүүлэс урмашуулда, дэгшэдтэ туһаламжа үзүүлдэ лаар зохио хүдэлмэри отто нагагүй. Эдэ алдуу дутуу усадхын түлөө «Бурмонголес» трестын хүтэлбэрилгэшэ абаһан саг соо зохио хэмжэс абаһан гатай.

К. Григорьев

Научна коммунизмын программна зохёол*)

(«СССР дотор социализмын экономика проблемэнүү» гэгшэн И. В. Сталиной зохёол тухай)

IV Г. ЕВСТАФЬЕВ

Сталинска шэнэ зохёолой бүхэлдхэн-түүхэ удхашанарын юуб гэгдэхэ, манай орондо социалистическэ байгуулаалтын асары ехэ дүй дүршэл научна ёһоор энэ зохёол дотор согологонхой, социалистическэ обшествен саашанхи хүгжэлдэн научна үндэһэй һуури, тодорхойлогдонхой, социализмһаа коммунизмда дамжан ороһон замууд заагдавхай.

Коммунизмда бодото дээрэ ороло г бэлдэхэын тулаа, гэжэ нүхэр Сталин Һургана, адагын гурбан нимэ гол шухала уридшалһан условеинуудыс бэлдүүлхэ хэрэгтэй:

1. Нэгэдэхээр, үйлдэбэрилгын хүсүүнүдэй хоохон шанаргай «зохистойгоор эмхидхэлхыс» бэшэ, харин нийтин бүхы үйлдэбэрилгын таһалгаряагүй ургалта батаар хангаха, тийхэдэ үйлдэбэрилгын хэрэгсэлнүүдыс үйлдэбэрилхэ хэрэг гол түлэб хүгжөөхэ шухала. Үйлдэбэрилгын хэрэгсэлнүүдыс гол түлэб үйлдэбэрилхэ ябадалай ургалта яахдаа шухалаб гэгдэхэ, тэрэ хадаа өөһэднхөө предприятиенуудыс, тэрэшлэнэ арадай ажахын бусад бүхы халбаринуудай предприятиенуудыс түхэрэлгүнүдээр хангаха шухала байханаа гадна, мүн тэрэнгүйг һаа, үргэлэн хүгжэдэг үйлдэбэрилхыс бэлдүүлхын юрэдөө аргагүй юм.

2. Хоёрдохээр, колхозуудта, тимэ болохоороо бүхы обшестводо аша туһатайгаар бэлдүүлгэдэхэ удаа даргаалан шэлжэн ороһонгуудай ашаар колхозно зөөрине арадбүгэдын зөөрин хэмжээндэ хүрэтэр хүгжөөхэ, обшествен аша туһада нийтин үйлдэбэрилгын бүхы продукциинь центральна засагай гү, али ямар-нэгэн ондоо обшественно-экономическа центрын зүгһөө элсүүлэн абажа шадахын тулаа мүн лэ удаа даргаалан шэлжэн ороһонгуудай ашаар товарна эрьбесыс продукт андалдалгын системээр нэлгэхэ шухала» (ньюр 66—67).

Нүхэр Сталин колхозно зөөрине арадбүгэдэн зөөридэ хүрэтэр хүгжөөхэ хэмжээндэ тухай асуудал найруулан зохёогоо, гүрэнэй промышленность ба колхозуудай хоорондо продукт сэхэ андалдан абалсалгада орохо замуудыс заагаа, хлопок, нарин улһа, свёклыс болон колхозуудай бусад продукциин мүнөө үдэс товараар нэлгэдэг ябадал продукт андалдалгын үргэн системэ боложо хүгжэхэ байна гэжэ харуулаа.

3. Гурбадахээр, — гэжэ нүхэр Сталин Һургана, — обшественнэ хүгжэлтын эдбхитэй ажал-йбуулагһад болохоосын хэрэгтэй эрдэм болборолот обшественнэ гэшүүдэй олохо аргатай байхын тулаа ажалай хубааралай байдаг дээртэйгээ

бүхы наһан соогоо ямар-нэгэн гансахан лэ мэрэгжэлтэй байнгүйгээр, тэдэнэй мэрэгжэлээс сүлөөтэйгээр шэлжэ абахын тулаа өөһэднхөө физическэ ба ухаан болодой бэлги шадабарие обшествен бүхы гэгшүүдэй алишье талаарнь хүгжөөхэ ябадал хангаха болоторын обшествен культурна дэбжэлтэ туйлаха шухала» (ньюр 68—69).

Ажалай мүнөөнэй байдалда горьтой хубилалтануудыс хэзүүг һаа, энэниин туйлахын аргагүй, энээнэй тулаа хүдэлмэрин үдэрнэ, адагын 6 час хүрэтэр, һүүлээрнэ 5 час хүрэтэр боғони болгохо, гэр байрын условеинуудыс үндэһөөр найжаруулаха, хүдэлмэришээдэй ба албахаагшадай бодото салингыс дээшлэд бэшэ һаа, адагын хоёр дахин ехэ болгохо хэрэгтэй.

«Эдэ бүхы уридшалһан условеинуудыс бултныс бэлдүүлхэнэй һүүлдэ лэ «хүн бүхэнхөө шадабариннэ зэргээр, хүн бүхэндэ хэнэн ажалайн зэргээр» — гэжэн социалистическэ формулоһоо «хүн бүхэнхөө шадабариннэ зэргээр» — гэжэн коммунистическэ формулодо орожо болохо байна» (ньюр 69).

Иймэ оролгодо шухала уридшалһан условеинуудыс байгуулангүйгээр, хүнгэнөөр хангажа, дээдэ экономическа формонуудта орохо ябадалда эсэргүүсэн нүхэр Сталин оролдосотой шангаар Һэргыла.

хоорондын илгаае усадхаха тухай асуудалыс нүхэр Сталиной гүнзгыгээр шэнжэлэн ябадал коммунизм тэгшэ дашбалтын замуудыс ойлгохо хэрэгтэ имагта шухала удхашанартай юм. Манай орон дотор социалистическэ байгуулаалтын хүгжэн бэхжэһэнэй амжалтануудыс согсолхо зуураа, нүхэр Сталин горьд болон деревинин хоорондо байһан тад ондоо зүйлэй уг шалтагаанын усадхагдаа, ухаан болодой ба физическэ ажалай хоорондохин интересүүдэй тад ондоо зүйлхын мүн лэ үгы болоо гэжэ харуулаа.

Нүхэр Сталин болбол хүдэлмэришээдэй культурно-техникескэ хэмжээсэ техникескэ персоналай хэмжээндэ хүрэтэр үргэхэ аргаар ухаан болодой ба физическэ ажалай хоорондохин ажалай хоорондохин илгаае үгы хэхэ тухай, мүн горьд ба деревинид арадбүгэдэн зөөри байгуулаха, товарна үйлдэбэрилхыс үгы хээд, промышленность болон хүдөө ажахын хоорондо байгаа гол шухала илгаае усадхаха тухай коммунизмда ороходо угаа шухала, шэнэ проблемэс теоретическээр шийдхээ. Зүгөөр, промышленность ба хүдөө ажахын хоорондохин, ухаан болодой ба физическэ ажалай хоорондохин гол шухала илгаае үгы хэхэ хадаа тэдэнэй хоорондын алибаа илгаануудай үгы бололо гэгшэн удхатай бэш юм, эрхэбайдалай илгаануудһаа шалтагаалан багашье һаа, ямар-нэгэн илгаан үзэхэ лабтай гэжэ нүхэр Сталин Һургана.

«СССР дотор социализмын экономика проблемэнүүд» гэгшэн зохёол соогоо мүнөөнэй уласхоорондын ороһон байдлыс нүхэр Сталиной шэнжэлэн харуулан ябадал. Дэлхэйн капиталистическэ

системын кризисэй гүнзгыгэрлэг тухай, капиталистическэ оронуудай хоорондо дайнуудай зайлашагүй болохо тухай тобошоллын угаа ехэ теоретическэ ба практическа удхашанартай.

Дэлхэйн нэгэдхи дайнай үдэс, илангаяа капиталистическэ системэйн Советскэ Союзтай таһаран ошоходо, капитализмын нитэ кризис болоо гэнэ. Дэлхэйн хоёрдохин дайн дэлхэйн капиталистическэ системын нитэ кризисыс улам саашадан хурсадуулан ба гүнзгыс рүүлхэн байна.

Дэлхэйн хоёрдохин дайнай үдэс, илангаяа Европодо ба Азида капиталистическэ системэйн арадай демократическа оронуудай таһаран ошоходо, капитализмын нитэ кризисэй хоёрдохин шатан дэлгэрээ, дэлхэйн капитализмын системын нитэ кризистэнэ экономическэ, политикашье ороно, тус кризисэй үндэһэй һуурын, нэгэ талаһаа, дэлхэйн капитализмын экономическэ системын улам эхээр хандаралга, нүгөө талаһаа, капитализмһаа таһаран ороһон оронуудай — СССР-эй, Хятад ба арадай-демократическа бусад оронуудай — экономическа хүсэ шадалай ургалта болоно гэжэ нүхэр Сталин Һургана.

«Дэлхэйн нэгэдхи дайнай үсөн нэгэдхи кризисыс, бэе бөөнэ тусгаар, амяараа, бэе дааһан кризисүүд гэжэ хаража болохогүй, харин дэлхэйн капиталистическэ системын нитэ кризисэй хүгжэлтын шатануудын мүн гэжэ хараха хэрэгтэй», — гэжэ нүхэр Сталин бэшэнэ (ньюр 57).

хала үрэ дүн гэжэ тоолодо тэй гэжэ нүхэр Сталин Һурга США-гэй, Англин ба Францын конкурентнүүд байһан Германи Япони хүлөө буулгагдаа һаа, зуура, Хятад ба Европодо арадай-демократическа оронуудай капиталистическэ системэйн саад, Советскэ Союзтай капитализмын лагерята хамта байдаг еднэ ба хүсэн тугшэ капиталистическэ лагерие байһа Энээнэй эсэстэ мүнөө бэе бэе эсэргүү, зэргэһэн оршоод, хойр рынок бии болохохой юм.

СССР, Хятад ба арадай-демократическа бусад оронуудыс туска талаараа бүгн нитэ бэе тэй болоо, экономическа ханга саагаа, харисан туһаламжа улам найжаруулаа.

«Советскэ Союзтай үзүүлдэ ади тимэ үсөн бодото, тегшэ мэрэгжэлээр түгэс туйлашад арадай-демократическа оронууд нэгэшье капиталистическэ оронууд үзүүлдэ шалахагүй байһа хани харисаваай бодото харуулаа, — гэжэ нүхэр Сталин бэшэнэ — Ушарын тухай мүн энээнэй үнэгүй хандаа экономическэ талаараа эрхын ханга байһанда гансаашье бэшэ Ушарын тугшын туруун мүн дэ, бэе бэедэ туһалха, капиталистическэ нитэ дэбжэлтэ туйлашад үзэн зүрхэнэй хүсэлэн энээнэй рилсаанай үндэһениин бэе (ньюр 31).

Дэлхэйн хоёрдохин дайнай үдэс, хойшолоноуд капитализмын жэлтыс улам тэгшэбэш капиталистическэ оронуудай рондохин зүрилдөөнүүд ханга хаа. США, Англи ба Францын ний, мүн США, Баруун Германи Япони гурбанай хоорондохин рилдөөнүүдыс нүхэр Сталин

*) Түгсэхэл. Эхининь ноябрин 28-най номерто.

МАЛАА ДУЛААНААР, САДХАЛАНААР ҮБЭЛЖҮҮЛЭЭ

Хориин малшадтай зорилгонууд

Хориин аймагтай культурын байрлал соо аймагтай малшадтай суган хаяхнаар болобо. Энэ суглаан үрээр малай үбэлжлэгийг эмхитэйгээр үнэгэрхэх ба малажалыг хүргэхэд гүрэнэй түсбэй дүүргэлтэй аймагтүсбэй түүрүүлгээшээр Рудаков элдхэл хээ.

Хүдөө ажахын бүхы халбаринуушье хүжөөлтэдэ советскэ арадай дулаан гайхамшаг ехэ амжалтаарудые тэмдэглэнэй хүлээр Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съездын шиндхэбэринуудые бэлүүлэх талаар аймаг дотор ямар хүдэлмэринүүдэй хэгдэжэ байн тухай нүхэр Рудаков тогтоож хэлбэ.

Манай Хориин аймагтай ажалтад партиин XIX съездын шиндхэбэринуудые өөһэднэгөө дайшалтай программа болгон абла, — гэжэ нүхэр Рудаков хэлэнэ, — Парти ба аривтеристын анхарал оролдотын ашаар манай аймагтай малшад ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэд штын малажал хүжөөх талаар тэгшэ амжитануудые туйлаба. Моншодой республиканскэ мурьынэй үүсхэлшэ — Удын сомоной Сталиной нэрэмжэтэ колхозой хошой-товарна ферм (даагшан нүхэр Ц. Д. Цыбанжапова) хони сэбэрлэхэ 1952 онойнгоо түсбые 102,5 процент дүүргэнэн ба нутагай дүгээр хони бүриөө дунда ээрээр 2,6 килограмм нооно хайшалаан байха юм. Манай аймагтай колхозууд 1951 ондо гансахан хони малажа миллион үлүүтэй түүхэри олодо долоо оруулаба. Тинхээд шиншэй, Сталиной (Удэ), Кировэй нэрэмжэтэ колхозууд хони ажалтын 100—150 мянган түүхэригэй олодо долоо оруулаба. Түүрү малшад малажал хүжөөх ба малай ашагшые дээшлүүлэх талаар горилай амжитануудые туйлаба. Удын сомоной Сталиной нэрэмжэтэ колхозой эрхим хонишод Д. Базаров, Д. Жамьянова, Д. Ойдопова, Д. Боржнева гэгшэд 100 эхэ хонин бүриөө 100—150 хурьга абанан ба шинн бүриөө 2—2,7 килограмм нооно, Ждановой нэрэмжэтэ колхозой хонишод Б. Дондокова нутагай үлүүтэрэй хонин бүриөө 3,4 килограмм нооно хайшалаа.

Гэбшье, адуу мал үшөөл ханшатайгүер үсхэбэрлэгдэнэ, манай ашаг шэмэн үшөөл бага байда. 10 харын турша соо ээртэ ба мал үсхэбэрлэхэ түсбэ аймаг дотор 93,4 процент, хони ба ямаа — 87,5 гайх — 95,6, шубуу — 51,7 процент дүүргэдэ. Тинхээд нү хааха түсбэ аймаг соо милл 48 процент, ноо хайшалаа түсбэ 52 процент дүүргэдэ.

Малажалаа саашадан амжитануудай хүжөөх гэшье манай эгээн харюусалгатай зорилго болно, — гэжэ «Красный партизан» нэрэмжэтэ МТФ-е даагша нүхэр Рудаков хэлбэ. — Малшадтай дунда 3 жэлэй зоотехникческэ нурал-

сал эмхидхэгдэхэ ёһотой аад, мүнөө хүрэтэрөө эхилэгдээгүй. Тинхээд малшадые дулаан хубсаһаар хангаха ёһотой байбашье, зарим колхозуудай правленинүүд энээнине хэрэгсээнгүй.

Манай колхоз хонин ажалаа аймаг соогоо ехэ колхозуудай нэгэн юм. Би 10 гаран жэлдэ хонин ажал дээрэ хүдэлмэрилнэб. Энэ үе соо нэгшые хони үхүүлэгүйб. Мүнөө хони үсхэбэрлэхэ табанжэлэйнгээ түсбые 2 жэл хахад соо дүүргэхэбди, — гэжэ Молотовой нэрэмжэтэ колхозой хонишон Лужникова хэлбэ.

Аймсоведэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын табагай главна зоотехник нүхэр Мартынов нигэжэ хэлбэ:

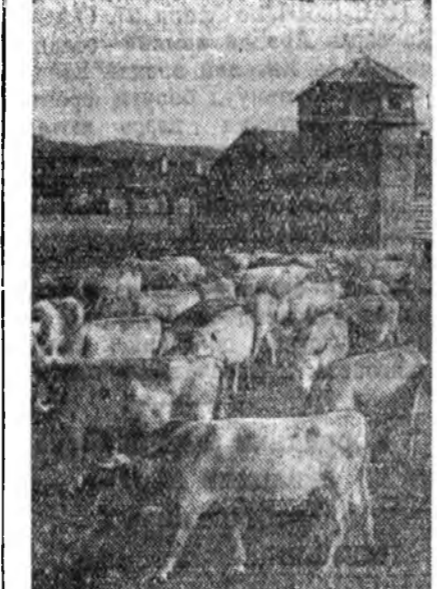
Манай аймагтай колхозуудай полинууд дээрэнэе соломо мүнөө хүрэтэрөө хуряагдажа нурилгдөөгүй заанда. Зарим колхозуудай гүүртэнүүд ба фермэнүүдые дагшад малдаа хэды шэнэн үбхэ үдэр соо элюулхээ мүнөө хүрэтэрөө мэдэнгүй. «Красный партизан», Сталиной нэрэмжэтэ (Хори) колхозуудта үбхэ гаргалшлын тоо бүрихэл тон нула. Олохон колхозуудта кормозапарнигууд ашаг-лагдангүй хэбтэнэ.

Малажалыг хүжөөх талаар манай аймагтай колхозуудта үшөөл ехэ дутагдалнууд бии, — гэжэ КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Санжис хэлбэ, — аймагтай колхозуудта тэгшээлэй база байгуулах хэрэгтэ Хориин МТС (директорын нүхэр Балдаев), Удын МТС (директорын нүхэр Кравченко) харюусалгагүйгөөр хандана. Мүнөө аймагтай колхозуудта үшөө 1500 толгой хонин, 50 толгой гахай дутана. Лениной, Молотовой, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозууд мал үсхэбэрлэхэ түсбөө дүүргээгүй. Жэлэй эсэ болотер мал үсхэбэрлэхэ түсбөө эрхэбээр дүүргэхэ хэмжээ абаха ёһотойбди.

Манай колхозой малшад адуу мал үсхэбэрлэхэ табанжэлэй түсбые амжалтатгайгаар дүүргэхын түлөө оролоно. Биднээр малшад сүлөөтэй сагаа культурунаар үнэгэрхэ аргагүй байнабди. Радио, улаан булан байдаггүй. Элдхэл ба лекцинууд болодоггүй, аймагтай хүтэлбэрлэгшэд тон үсөөн ябадаг, — гэжэ «Красный партизан» колхозой хонишон нүхэр Маслов хэлбэ.

Аймагтай малшадтай суглаанда хабдагшад колхозно нинтин малажал хүжөөлтэдэ ба малай үбэлжэлгэдэ бии байн дутагдалнуудые түргэнээр усдахха хэмжээнүүдые хараалад, малай үбэлжэлгые эрхмээр үнэгэрхэхэ, саашаа мал үсхэбэрлэхэ гүрэнэй түсбые бүхы түрэлэй малаа дүүргэхэ, малша абтаха ашаг шэмые дээшлүүлэх гэшэн уряятайгаар аймагтай бүхы малшад ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ хандаба.

П. Содбоев.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сэлэнгын аймагтай Тельманей нэрэмжэтэ колхозой хүн-товарна племенной ферма. М. Миневэй фото.

Хайша хөрөг хандадаг хүтэлбэрлэгшөдэй гэмөөр

Прибайкальскэ аймагтай Ильинскэ сельсоведэй Хрушевой нэрэмжэтэ колхоз (правленин түрүүлэгшэ нүхэр Белоусов, партийна организациин секретарь нүхэр Батышев) энэ жэлэй малай үбэлжэлгые тон хангалтагүйгөөр үнэгэрхэ байна. Колхоз малдаа тэгшээлэй база бэхи база байгуулах хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандажа, энэ жэлдэ шилээл ехэ сабшалангаа хадгараанан, тэгшээл бэлдэхэхэ түсбөөе холо дүүргээгүй байшоо. Тинхээд мүнөө үблэй эрээл байхдаа нинитингээ адуу малыг тэгшээлээр хүсэд хангах аргагүй болоод байна. Тэгшээлээр бага байбашье, тус колхозой фермэнүүдтэ үбхэ тэгшээл ямаршье гуримгүйгөөр, нормогүйгөөр гаргалшалагдана. Энээнэй эсэстэ колхозой эбэртэ бодо мал, хони ямаад туража, малай ашаг шэмэ доошоложо байна.

Гадна, энэ жэлдэ таригданан 12 шахуу гектар хартааба ба 4 гектар түрнесп хуряагдангүй орхигдожо, тэрэнинь гахайнууд малтажа элжэрхиэн байха юм. Тэгшээлээр дутамаг байнанаа боложо колхозой гахайнууд олоороо үхэнэ. Иймэ байдалай тохололод байхдаа колхозой правлени, МТФ-е даагша нүхэр Белоусов ба гахайн фермеше даагша нүхэр Тунгусов гэгшэд ямаршье хэмжээ абанагүй.

Мүнөө жэлдэ энэ колхоз 100 толгой үхэрэй, 200 толгой хонидой байра, мүн гахайнуудай нэгэ байра бариха түсэбтэй аад, нэгыеншье бэриггүй. Харин зарим малын газзаа хононо. Покровско ба Ильинскэ гэжэ газаруудта гахайнуудын хүйтэн, заһабарилагдаагүй сарайнууд соо байлаар. Гадна, тэдэндэ дэбдихэ дэбисхэр үгы юм.

Мүн шубуунай фермдэшье нимэ байдал үзэгдэнэ. Харуунанай муу ба хооно пийтон байн дээрнээ 2900 үлүүтэй шубууднаа 1500 гаранинь үхөө.

Малшадтай дунда культуру-ни-тын ямаршье хүдэлмэри ябуулагданагүй. Лекцинууд, хөөрөлдөөнүүд огто хэгдэнгүй. Агитаторнууд юушье хэнгүй. Малшадтай дунда партиин XIX съездын материалнуудые тайлбарилан ойлгуулахын түлөө колхозой партийна болон комсомольско организацинууд хүдэлмэри ябуулаггүй.

Хрушевой нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрлэхэ хүдэлмэрилэгшэд эдэ бүхы дутуу дундануудта усдахын түлөө зохио хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Ц. Цыдмпов.

Адуугаа атар тарганаар үбэлжүүлэхэ

Адуушанай ажал харюусалгатай ба хүндэтэй юм. Шэнэ түлүүдые найнаар түлжүүлхын ба адуун хүрэггөө атар тарганаар ондо оруулхын тула эсэштэйгөөр оролдохо хэрэгтэй.

Би 1945 онһоо хойшо адуушанаар хүдэлмэрилнэб. Үнэгэрхээ жэлдэ 300 гаран толгой адуугаа найн шадалтайгаар ондо оруулан, нилээд ехэ тэгшээл арьбалан байнаб. Мүнөө жэлдэ 250 толгой даагыдые даажа абаад, тэдэндээ дулаан байра, хүсэд хүрэхэ үбэ ба соломо бэлдэб. Даагдаа то-бир тарганаар үбэлжүүлжэ шадаха байнанин лабайт.

Д. Сампилов, Хэжэнгын аймагтай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой адуушан.

Бурят-монгол литературна хэлэнэй зарим асуудалнууд тухай

Бурят-монгол литературна хэлэн хадаа Агууехэ Октябрьскэ социалистическэ революциин аша үрэмүн.

Языкочнанин асуудалнууд тухай нүхэр И. В. Сталиной гениальна зохёол соо хэлэгдэнэй ёһоор, национальна хэлэнэй үндлэй нуури болгодожо территориальна диалектүүдэй али нэгэннинь табигдана. Бэшэ диалектүүдын н'лагша нэгэнтгээ нилэн худхаржа, өөрнөгөө онсо шэнжые ябууд гээхэ зэргэтэй.

Бурят-монгол литературна хэлэ эхилэн байгуулаха үелэ ехэ олон диалектүүдэй бии байнанинь элитэ. Тэдэнэй нэгэннинь — хори бурядай диалект литературна хэлэнэй үндлэй болон ороо нэн. Яахдааб гэхэдэ, тус диалект дээрэ олони бурядууд хэлэдэг, фонетическэ талаараа ба словарна составараа бэшэ диалектүүдтэй дүтэрхы байгаа. Тинн, грамматическа байгуулалтаараа бурят хэлэнэй диалектүүд хоорондоо адлирхуу.

Литературна хэлэ байгуулаха хэрэгтэ манай уранзохёолшодой хэлэн оруулаха ехэ. Бурят-монгол литературна хэлэнэ буряда хэлэнэй үндлэй нуури табигша нүхэр Хоца Намсараев дурсагдагша диалект дээрэ бэшэжэ эхилээ нэн. Тэрэ хадаа зохёолнууд соогоо хорин диалектын бүхы баялгыгье уудалан гаргаханаа гадна, ондоо диалектүүдэй үгэнүүдые хэрэглээдэ байгаа. Литературна хэлэнэй аашаа ургалгада нүхэд Ц. Галсанов, Б. Базаров, Ж. Тумунов, Ц. Номтоев, Ч. Цыдендамбаев болон бусад мүн лэ ехэ үүргэ дүүргэнэй байна.

Литературна хэлэнэй тогтохо харгыда «Бурят-Монголой үнэн» газетэ аймагтар ехэ удхашанартай. Элдэб олон диалектүүдэй түлөөлөгшдэй бэшэн очерк, статья, рассказыудые литературнаар найруулан болбосоруулжа хэблэнэ.

Литературна хэлэнэй хүжэлгын түүхэдэ бурят-монгол үзэг бэшгые хуушан латаана шэнэ, ород алфавидта оруулдан ябадал тон ехэ удхашанартай байгаа. Тэрэ хадаа гансал политическэ бэшэ, мүн сэгнэшгүй практикеска удхашанартай хэрэгтэ нэн. Хэрбээ урдан хоёр алфавидта үхбүүдые нургадаг байгаа наа, мүнөө ород ба бурят хэлэн нэгэ алфавидтай болоно юм. Тэрэ сагнаа хойшо литературна хэлэнэй ургалта улам түргэдөө. Мүнөө шэнэ алфавит дээрэ хэблэгдэнэ уранхайханай, политическэ, научна ба хурасалтай литература элбэг бии. Марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые, оролой ба советскэ литературын номуудые оршуулаха ябадал хадаа литературна хэлые улам баяжуула.

Мүнөө бурят-монгол литературна хэлэн өөрнөгөө «литературна формотой» болоо гэжэ хэлэхэдэ зүб. Өөрнөгөө ургалтада литературна хэлэн ондоо диалектүүдэй үгын баялгыгье бөөдэ шэнгэнэ абанаар лэ ябана. Нүхэд А. Шадаев, Б. Абдуев, А. Торосов гэгшэд ашагшэ ехэ үгын баялгыгье өөһэднөгөө диалектүүдтэй нэмээнэн байха юм. Мүнөө байгаа бурят-монгол литературна хэлэн гансахан хори бурядай диалект бэшэ, харин тэрэнэй үндлэн дээрэ тогтожо, бүхы диалектүүдтэй баяжанан хэлэн мүн. Тинхээд, ород ба интернациональна үгэнүүд, терминүүд олоор оруулагдаһанинь мүн ехэ удхатгай. Манай литературна хэлэн хаа хаангай нэбтэрүүлэгдэжэ, олон диалектүүдэй илгаае жэгдэрүүлэхэ зэргэтэй. Энэ хүндэтэ үүргээ дамжаггүй дүүргэхэ байнанинь манай литературын найн хонин зохёолнууд гэршэлэнэ. Жэшээлхэдэ, Хоца Намсараевэй «Цыремпил» гэжэ повесть Бурят-Монголошье, Агадашье, Иркутскэ областыдэше бурядуудай дунда ойгосотой ба нирхолтойгоор уншагдадаг нэн.

Бурят-монгол литературна хэлэн хэды ехэ амжалтатгай байбашье, саашаааа улам найжаруулагдаха ёһотой. Мүнөө үелэ энэн тушаа эли бэшэ, арсалаата асуудалнууд, дутагдалнууд үшөө олон. Энээнине найн сагаар шиндхээ гэшье манай хамтын үялга мүн.

Литературна хэлээ найжаруул-

ха талаар гол зорилго хадаа бүхы диалектүүдэй үгын баялгыгье бури үргэнээр хэрэглэгэ болоно. Тинхээлээр литературна хэлэн диалектүүд бүхэндэ улам дүтэ болохо, хүндэ ойгосотой байха ёһэн. Энээнине бодомжтойгоор шэнжэлжэ, элдэб үгэнүүдые литературна хэлэнэй баялгита түүбэрлэн оруулаха зэргэтэйбди. Мүн саашаааа литературна хэлээ диалектүүдтэ нэбтэрүүлхын тула ехэ анхарал хандуулаха хэрэгтэй. Заримдаа литературна хэлэндэ бии үгэнүүдэй орондо ондоо диалектын үгы дахар оруулаха, худхалаа гаргадаг ушар үзэгдэнэ.

Оршуулагдаһан номууд дотор элдэб хазагайрууланууд дайралдана. Зарим оршуулагдашад элдэб үгэнүүдые ханаанаа зохёодог гү, али бурят хэлэндэ бии байн үгэнүүдые хэрэглэнгүйгөөр, ород занда табигхархидаг зан гаргадаг. Гадна, бурят-монгол хэлэнэйнгээ грамматическа байгуулалтыгье эбдэн, ород янзаар мэдүүлэл зохёодог ушар үзэгдэнэ. Энэ мэтэ юмэнүүд мүн «Бурят-Монголой үнэн» газетын хуудалан дээгүүршье али олон гардаг.

Литературна хэлээ тогтомог нормотой болгохын тула түрүүчын ондо тэрэндэ хабаатай хүдэлмэрилэгшэ бүхэн найса шудалха ёһотой. Энэ хэрэгтэ арадай аман зохёол гэшье туйлай ехэ туһа хүргэхэ байна.

Социально-политическэ, научно-техническэ терминологи хэрэглэхэ ябадал манай литературна хэлэндэ эмхи гуримтай боложо шадаагүй. Манай хэлэнэй хүжэлгэдэ агууехэ ород арадай хэлэн аймагтар ехэ үүргэ дүүргэнэ. Манай хэлэнэй баялгита, ород хэлэннээ абтанан үгэнүүд гү, али тэрээгээр дамжаха оронин интернациональна үгэнүүд ехэ нуури ээлнэ Зүгөөр ганса дээрэ хэмэгдэн аргануудаар лэ бурят-монгол литературна хэлэн баяжаха бэшэ, харин өөрнөгөө дотор арга боломжнуудые дүүрэн хэрэглэхэ ёһотой. Жэшээлхэдэ, суффикснууд, үгэ нэмэлгэнүүдые хэрэглэжэ, шэнэ үгэ ойгосомжнуудые гаргажа болохо байна. Манай хэлэн стилиннгээ талаар үдэр бүхэндэ мүлгидэжэ, найжаржа байха зэргэтэй. Уранзохёолшод энэ талаар жэшээ харуулжа, хэлэнэнтэй бүхы арга боломжые хэрэглэхэ, зүб найнаар найруулан бэшэ уялгатай. Социалистическэ реализмын үндлэй нуури табигша Максим Горький арадай аман зохёолонсо анхарал табихые ураладаг нэн. Аман зохёол соо дуунашагүй үгын баялгит, дуулама найхан хүжэм, элдэб уран найруулагууд байдаг бишуу. Манай уранзохёолшод Хоца Намсараев «Цыремпил» соогоо, Жамсо Тумунов «Нойрһоо нэриһэн тала» дотороо элдэ баялгыудые шадабарни ехэтэйгээр хэрэглэнэ байна. Зүгөөр, Хоца Намсараев үгэнэйнгээ үеын зохёолнууд соо арадай аман зохёолшоо холодожо байн тэмдэг үзүүлнэ. «Цыремпил» ба бэшэ бэшэ найнууд зохёолнууд соогоо нүхэр Намсараев ута мэдүүлэлнүүдые уран гоёр найруулдаг аад, нүүдлэй үелэ ямар нэгэн хуряангы мухар мэдүүлэлнүүдээр бинээдэ боложо байна. Яахдаа тиннэб? Манай ханахада, зарим бэшээшдэй ба «эрдэмтэнэй» дунда «хуушанай үлгэр түүхэнүүд ута ношо мэдүүлэлтэй» гэһэн буруу баталамжа бии. Манай уранзохёолшод гансал ута мэдүүлэлнүүдээр бэшэхэ нэн гэнэ бэшэбди. Харин хүнэй хэлэнэй эрөөлдэдэг ёһоор, хуряангы ба сложно мэдүүлэлнүүдые холижо бэшэхэ ёһотой. Хоца Намсараев «Цыремпил» соогоо арадай аман зохёолой ба хөөрөлдөөнэй хэлэ найнаар болбосорууланангаа ба үнэн зүб образудые байгууланангаа ашаар литературна хэлэ ба тэрэнэй стилистикые холо урагшан дабуулаа нэн. Жэшээлхэдэ, «Цыремпил» сооһоо нэгэ мэдүүлэлтэ абжаа харая. «Удын аялаа халуун наранда алабар бага гунаа гунаад гуураа халахадаа үлүүлэ годой, толгон, ишэ тиншэ» хордо хото зубшан ябажа гүйдэнэ. Энэ мэдүүлэл соо «аяма», «алабар» гэһэн адли абятай үгэ-

нүүдые автор юундэ оруулаба? Энэ хадаа аман зохёолой ёһо гуримда тааран, хүнэй шэхэндэ урчи зохидоор дуулдана, уншахада колдорхой ба хурдан боложо үгэнэ бишуу. Мүн бэшгэдэжэ байгаа юмэнэ хүнэй нюдэндэ харгадамар, али тодоор гарана. Иймэ жэшээнүүд тус зохёол дотор угаа элбэг. Тээд, нүүдлэй үелэ энэ үүсхэлээ саашан үргэлжэлүүлэгүй гэжэ ханамаар.

Нүхэр Ж. Тумуновай «Нойрһоо нэриһэн тала» гэжэ роман мүнөө хуртээр литературна хэлэндэ бии критикэдэ ороодуй байха юм. Тус романай хэлэ ба стиль тухай хоёр үгөөр хэлбэл нимэ байна. Уран-зохёолшын айхабар шадабартайгаар найрууланан дээрэншье нонирхон уншамаар газарнууд роман соо ехэ олон. Жэшээлхэдэ: «Үлгөө үлгөөгүүр Дамбахайтанай газар бурзан сагайн сэн болошоһон гурбан морид уурал бабаша, харгынаа ершэн язатай шалаһан хүлөө нольбуулан зогсонод». Энэ мэдүүлэл ойгосотой ба ехэ нонирхоор эмхилэгдэнэй. Гэбшье, юрэнхы дээрэ Ж. Тумуновай роман хүнэй уншахада хашан, таһар удар хэршэжэрхиһэн мэдүүлэлнүүдтэй «соохор газарнуудаар» ехэ элбэг. Энэ хадаа найнаар бэшэжэ шадаха байн аад лэ, ехээр яраһанай сараа гэжэ ханамаар. Жэшээлхэдэ: «гэрийн хэхээтэй байн хаяа доогуур орон шэмээрүн халхин хэрэнэй (Тохотын) салээтэй үбсүүе нэрюусүүлнэ». Зунай сагта хэээ «шэмээрүн халхин» болодог юм? Үгышье наа, нэгэ нимэ мэдүүлэл дайралдана. — «Нэгэ Нима» гэжэ хүйхэр байгаага хэ, — гэжэ Тогоон ехэ урматайгаар гуниглан татажа хэлэнэ. «Урматайгаар гуниглаха» гэжэ хүн ядаг юм? Энэманай «тэмээн ямаан» хоёр ха юм. Гадна, бурят хэлэндэ бии байн, хүн бүхэндэ ойглогдохо үгэнүүдые юундэшье Тумунов ород хэлэн дээрэ бэшэнэ. Жэшээлхэдэ, «бэшээшэ» гэһэн бурят үгын байтар роман соо «писарь» гээд лэ бэшгэдэнэй. Заагдаһан ба бусадшье дутагдалнуудые Ж. Тумунов романаа дахад хэлбэхэдэ усдахха аабза гэжэ найлдагана.

Литературна хэлээ саашадан найжаруулхын тула манай уранзохёолшод, эрдэмтэд, оршуулагдаш, литературоведүүд, хэлбэлэй хүдэлмэрилэгшэд, багшанар ба бусад хүсэ шадалаа нэгдэхэжэ, эмхитэй найнаар хүдэлмэрилэхэ ёһотой. Бурят-Монголой НИИК, пединститудай бурят-монгол хэлэ ба литературин кафедра уранзохёолшодой хэлэ шэнжэлэхэ талаар муртэй юмэ хэнгүй. Бурят-монгол литературна хэлэ саашадан найжаруулхын тула уранзохёолшодой ба эрдэмтэдэй урта нимэнүүд асуудал гарана гэбэ.

1. Бурят-монгол литературна хэлэнэй бүхы асуудалнуудые языкочнанин асуудалнуудаар бэшэнэ И. В. Сталиной зохёолнуудай үндэһөөр шиндхэхэ.

Манай уранзохёолшод өөһэднөгөө зохёолнууд дотор бурят хэлэнэй диалектүүдэй үгэнүүдые үргэнөөр хэрэглэхэ, арадай аман зохёол ба хөөрөлдөөнэй хэлэ улам гүнзэггөөр шудалха, сложно ба хуряангы мэдүүлэлнүүдые холижо хэрэглэхэ ёһотой. Зохёолнуудаа хэлбэлхын урда тээ заагагүй зүбшэн хэлсэлгэдэ табиха, хэлэнэй талаар гараһан ба бусадшье дутуунуудынь заһаха зэргэтэй.

3. Хэлбэгдэн гараһан зохёол бүхэни шүүмжэллэдэ оруулхын тула критикүүдэй хүдэлмэрилэн найжаруулаха, тэдэнэй коллектив бии болгохо ушартай.

4. Элдэб олон научна, социально-политическэ болон бусад терминүүдые нэгэ тогтомог эсэнтгэй болгохо.

Болохоо байгаа научна конференци дээрэ манай уранзохёолшод, эрдэмтэд, хэлбэлэй хүдэлмэрилэгшэд болон бүхы интеллигенци элбэг хитэйгээр хабаадалсажа, бурят-монгол литературна хэлээ улам саашадан найжаруулхын тула өөһэднөгөө ханамжа, дурадалнуудые хэлэхэ бээ гэжэ найданабди.

Д. А. Аксеев, Ленинградскэ университетэй доцент. Г. О. Туденов, тус университетэй студент.

БҮРЯТ-МОНГОЛ УНЭНДЭ БЭШЭЭНЭЙ НҮҮЛЭЭР

„Пионерүүдэй байшан хүдэлмэрилнэгүй“

Яруунын аймагтай Сосново-Озерскын пионерүүдэй байшангай энэ жэлдэ муугаар хүдэлмэрилжэ байн тухай статья манай газетын ноябрин 1-нэй номерто толилогдон байгаа.

Манай редакция ВЛКСМ-эй Яруунын айкомой секретарь нүхэр Павловой мэдээсэлэнэй ёһоор, тус

статья ВЛКСМ-эй айкомой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, заагдаһан дутагдалнуудые усдахха талаар хэмжээ абтаа. ВЛКСМ-эй айкомой хургуулини залуушуулай ба пионерүүдэй таһагыг даагша нүхэр Ермолаева, пионерүүдэй байшангай директор нүхэр Фомин гэгшээдэй хүдэлмэридэхи дутагдалнууд элрүүлэгдэ. Тус байшангай дэргэдэ эмхидхэгдэн кружогууд хүдэлмэрилжэ эхилээ.

Пионерүүдэй ба нургалдай дунда ябуулагдаха хүдэлмэрилэн найжаруулаха, кружогуудай хүдэлмэридэ нургаһадые олоор хабардуулаха гэжэ нүхэд Ермолаева ба Фомин гэгшэдтэ дурдагдаба.

«СССР дотор социализмын экономическа проблемнүүд» гэжэ нүхэр И. В. Сталиной захёол Норвегидэ хэблэгдэе

ОСЛО, ноябрийн 26. (ТАСС). «Ню даг» издательство «СССР дотор социализмын экономическа проблемнүүд» гэжэ нүхэр И. В. Сталиной захёолы норвежскэ хэлэн дээрэ хэблэн гаргаба. Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съезд дээрэ нүхэр Г. М. Маленковой хэбэн ЦК-гэй тоосоото элдхэл тэршэлэн хэблэгдэе.

«СССР дотор социализмын экономическа проблемнүүд» гэжэ нүхэр И. В. Сталиной захёол США-да хэблэгдэе

НЬЮ-ЙОРК, (ТАСС). «Интервейшнл Паблшерс» издательство «СССР дотор социализмын экономическа проблемнүүд» гэжэ нүхэр И. В. Сталиной захёолы 25 мянган экземпляр тиражтайгаар хэблэн гаргаа.

Энвер Ходжа советскэ правительственна делегациитай уулзаба

ТИРАНА, ноябрийн 27. (ТАСС). Мүнөөдэр Албаниин Арадай Республикын министрүүдэй Советэй түрүүлэгшэ Энвер Ходжа генерал-полковник Галичкин толгойлһон советскэ правительственна делегациитай уулзаба. Уулзаха үелэ министрүүдэй Советэй түрүүлэгшын орлогшо Мехмет Шеху, гадаадын хэрэгүүдэй Министрын орлогшо Михаль Прифти гэгшэд байлсаба. Уулзалга халуун хэни барисанай оршон байдалда үнгэрэе.

Германска Демократическа Республикын ажалшад ай амжалтанууд

БЕРЛИН, ноябрийн 27. (ТАСС). Германска Демократическа Республикын ажалшад 1952 ондо арадай ажлын тусэбье болзорһоон урид дүүргэхын түлөө амжалтатгайгаар тэмсэнэ.

Үргэнээр дэлгэрһэн социалистическэ мурьсөөнэй ашаар, республикын промышленна томо олохон предпринимлууд 1952 оной гүрэнэй тусэбье дүүргэд. ерэхэ жэлэй тоодо оруулан мүнөө хүдэлмэрлэнэ.

Хеннидорфдохи «Шталь-унд Вальверк Вильгельм Флорин» гэжэ металлургическа завод социалистическэ мурьсөөнэй түрүү ээргэдэ ябана, тэрэ хадаа жэлэйнгэ тусэбье болзорһоон урид, ноябрийн 21-дэ дүүргэе. Рязэдхи металлургическа заводой булад хайлуулагшад жэлэйнгэ тусэбье ноябрийн 14-дэ болзорһоон урид дүүргэе. Мансфельдэхи Вильгельм Пикын нэрэмжэтэ ээд малтан абалтын комбинадай гонягчуд жэлэйнгэ тусэбье ноябрийн 22-то дүүргэе.

Хитатга намарай шэниисэ амжалтатгайгаар тариха

ПЕКИН, ноябрийн 27. (ТАСС). Мүнөөдэр «Жэньминьжибао» газетэ Хитатай Арадай Республикада намарай шэниисын тарихыг амжалтатгайгаар дүүргэһэн тухай мэдэсэнэ. Намарай шэниисэ тарихад шухала районуудта тарихын тусэбүүд дүүргэгдэһэн ба үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна. Жэшээлхэд, Хэбэй провинцида шэниисэ тариха талмай 20 процент, Цзянсу провинциин хойто талада—6,5 процент ехэ болгодо.

Шэниисэ ехээр тарихад Хэбэй, Хэнань, Жэньси, Шаньси ба Шандун провинцинуудта шэниисын үндэр ургаса хурьяадын түлөө мурьсөөн дэлгэрэе.

Боннско хэлсээндэ эсэргүүсэнэ

БЕРЛИН, ноябрийн 26. (ТАСС). АДН агентство Бонндо ингэжэ дамжуула: Бонно студентүүдэй суглана болдо, 1200 шахуу студентүүд Аленуэрэй сэрэгэй договорнуудта эсэргүү ханалаа мэдүүлбэ. Дотоодын хэрэгүүдэй боннско министр байһан Хейнеман ба Елена Вессель гэгшэд суглаанда хабаадаба. Аленуэрэй сэрэгэй политика эсэргүү үгэ хэлэһэн Хейнеман ба Елена Вессель гэгшэдые студентүүд амаршалаа.

Иранска офицерүүдые США-да туралгаар эльгэзэе

ТЕГЕРАН, ноябрийн 26. (ТАСС). Иранга агарай-сэрэгэй хүсэнуудэй штабай начальнигаа абтаһан мэдээнүүдтэ түшгэлэн, «Этгелаат» газетэ хадаа нүүлэй 6 харын турша соо иранска 50 офицерүүдые тургахын тула США руу эльгэһэн байгаа гэжэ мэдэсэнэ. Ойрын үелэ иранска агарай хүсэнуудэй шухал 124 офицер 6 харанаа нэгэ жэл хүрэтэр турхаар США эльгэгдэхэ байна.

ООН-эй дэргэдэхи СССР-эй түлөөлгэтэ зургаанда уулзалга болобо

НЬЮ-ЙОРК, ноябрийн 26. (ТАСС). Генеральна Ассамблейн VII сессидэ Советскэ Союзай делегациин толгойлогшо, ССР Союзай гадаадын хэрэгүүдэй Министр А. Я. Вышинскийн хүндэлдэ, ноябрийн 25-да, ООН-эй дэргэдэхи СССР-эй түлөөлгэгэ зургаан соо уулзалга болобо.

ООН-эй дэргэдэхи олонхи ороцуудай саг үргэлжин түлөөлөгшэд, делегацинуудай толгойлогшоноор ба гэшүүд, тэрэ тоодо Польско Арадай Республикын гадаадын хэрэгүүдэй Министр Скшешевский, Чехословацка республикын гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо Г. Секанинова, УССР-эй ба БССР-эй делегацинуудай толгойлогшоноор А. М. Барановский ба К. В. Киселев, США-гэй делегацинаа Э. Рузвельт, сенатор Грин, Гросс, Джессел ба Коэн, Англиин делегацинаа —Ллойд, Джебб, лорд Льевеллин ба Эммет, Францинаа—Жюль Мок, Индиһээ — Пандит ба Менон, латиноамериканска, арабска ба бусад ороноудай делегацинуудай олон толгойлогшоноор уулзалга дээрэ байлсаба.

США-гэй олонитын организациинуудай түлөөлөгшэд, тэрэ тоодо американска прогрессивиз ажалуулагшад Поль Робсон, Шарлотта Басс, профессор Дюбва, К. Ламонт ба бусад мүн ООН-эй секретариатай хүдэлмэрлэгшэд, ООН-эй дэргэдэ байдаг американска ба гадаадын корреспондентүүд уулзалга дээрэ тэршэлэн байлсаба.

Эб найрамдал хамгаалха арадуудай Конгресстэ бэлэдхэл

БУДАПЕШТ, ноябрийн 26. (ТАСС). Эб найрамдал хамгаалха арадуудай конгресстэ дүтэлһэнгэй дашарамдуулан, «Мювсат неп» («Культурна арад») гэжэ издательство «Эб найрамдалай голос» гэнэн нэрэтэй сборникы венгерскэ хэлэн дээрэ хэблэн гаргаа. Эб найрамдалай түлөө мэдээжэ тэмсэлхэдэй захёолнууд, тэрэ тоодо И. Эренбургын, К. Симоновэй, В. Инберэй, М. Шолоховой, Ф. Жолио-Кюриин, Го Мо-жогой, Х. Джонсоной, П. Ненниин, М. Садовяну, Ж. Амаду гэгшэдэй статьянууд ба элдхэлнүүд сборникто оруулагдаба.

СОФИ, ноябрийн 26. (ТАСС). Эб найрамдал хамгаалха арадуудай болохоё байгаа конгресстэ зоруулагдаһан, олон мянган ажалшад митинг Сталин городто үсгэлдэр болобо. Сталин городой ажалшад хадаа Бургашаа ерэнэн, эб найрамдалай залуушуулай эстафетэдэ хабаадагшадые баярай овшон байдалда угтаба. Венедэ эб найрамдал хамгаалха арадуудай конгресстэ эльгэгэхэ захяанай бэшгүүдые тэдэндэ барюулаба.

Голландийн компартиин XVI съезд дүүрбэе

ГААГА, ноябрийн 26. (ТАСС). Голландийн коммунистическэ партиин XVI съезд үсгэлдэр үдэш орой хүдэлмэрэе дүүргэе. Съезд хадаа Центральна Комитетэй политическэ хараа шугамые ба бодото хүдэлмэриые найшаанан резолюци нэгэн ханалаар баталан абаа. Мүнөө усын зорилгонуудые хараалда абажа захёолһон партиин шэнэ программые съезд тэршэлэн найшааба, Центральна Комитетэй шэнэ составые һунгаба.

Съезд хадаа эхэ ороноингоо бээе дааха байдалай түлөө, хүдэлмэриын ангийн хэрэгэй түлөө, эб найрамдалай түлөө эдэбхитэй тэмсэлшэд байхыень коммунистуудые уряалаа, Советскэ Союзай Коммунистическэ партинаа жэшэе ба тэрээнһээ бүхы талаар нургаал абаха гэжэ уряалаа. Пауль де Гроот Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съезд дээрэ нүхэр И. В. Сталиной хэлэһэн үгэнүүдэй түхэтэ удхашанарые онсо тэмдэглэе. Нүхэр И. В. Сталиной үгэнүүд ахадү коммунистическэ партинуудта, тэрэ тоодо Голландска коммунистическэ партида тэмсэлэй зам гэрэлтүүлэнэ.

Гүрэндэ эсэргүү загвор хэхэ центртэ хабаадагшад Чехословакида сүүдлэгдэе

ПРАГА, ноябрийн 27. (ТАСС). Гүрэндэ эсэргүү загвор хэхэ Сланский түрүүтэй центрын процесс мүнөөдэр Прагада дүүрбэе. Троицкистко-титовскэ, сионистска, буржуазно-националистическэ урбагшад ба чехословацка арадай, арадай-демократическа байгуулалтын, социализмын дайсад байжа, американска империалистуудай алба хэжэ, баруунай дайсанай разведкэнүүдэй хүтэлбэри дор, гүрэнэй эсэргүү загвор хэхэ центр байгуулаһан, арадай-демократическа байгуулалтые харлоһон, социализм байгуулалтые хаатуулаһан, арадай ажакыда хоро хүргэн шинонаж хэһэн, чехословацка арадай нэгдэл ба республикын оборонын хүсэ шадабари эбдэһэн, тэрэниие Советскэ Союзтай бата бэхн холбоотой ба хани барисатай байжа ябалданаа холодуулаха, Чехословакида арадай-демократическа байгуулалтые үгы хэхэ, капитализмые һэргэн байгуулаха, республикые империализмын лагерьта дахин оруулаха, тэрэний баеэ даанхай байха ябалдые үгы хэхэ зорилготой байһан гэмтэ ноуруунд мүн гэжэ бүхы сүүдлэгдэһэдые гүрэнэй сүүд мэдэрбэ.

Сүүд хадаа Рудольф Сланский, Бедржих Геминдерые, Людвиг Фрейкые, Йозеф Франкые, Владимир Клементисые, Бедржих Райчиные, Карел Швабсые, Рудольф Марголюсые, Отто Фишлые, Отто Шлингые, Андре Симониине—саазалан алахаар, Артур Лондоние, Вавро Гайдые Эвжен Леблые—наһан соонь түрмэдэ хаахаар сүүдлэгдэһэн бүхы ноуруунд сүүдэй приговорые зүб гэжэ мэдэрбэ, гомодол барихаяа арсаба.

Венгрийн верховно сүүд Ласло Балинта ба тэрэнтэй нүхэсэгшэдтэ гаргагдаһан приговорые баталаа

БУДАПЕШТ, ноябрийн 27. (ТАСС). Венгерскэ Арадай Республикын верховно сүүд югославска шпионско-террористическэ бандын хэрэг тушаа будапештскэ сүүдэй гаргаһан приговор баталаба. Верховно сүүд хадаа Ласло Балинт, Шандор Кенереш, Дьердо Балинт, Иштван Пупош гэгшэд тушаа гаргагдаһан саазалан алаха приговорые хүсэндэнэ үлөөгөө, Янош Пупошые наһан соонь түрмэдэ хааха гэнэн хэһэлтын хэмжээе саазалан алаалгаар хэлгэе.

Приговор бэелүүлэгдэе.

Кенидэ английска колониальна засагаархид аашална

ЛОНДОН, ноябрийн 27. (ТАСС). Кениһээ хэблэлэй ба агентствонуудай абанан нүүлшын мэдээсэл хадаа Кениин негритянска хүн зониние английска колониальна засагаархид ай олоорнь зобооһон тухай хэлэнэ. Томпсон-фолсдохин концентрацион лагерята хүнүүдые үлгэжэ алаха түхээрэлгэ табигдаа. тэрэнэй дэргэдэ негрнүүдһээ асуулта абана гэжэ «Таймс» газетын шэнжэлэгшэ бэшэнэ.

Кени эльгэгдэһэн английска сэрэгүүдэй тусхай частынууд олон арестнуудые хэжэ байна. Коллективнэ хэһэлтэ хэхэ гуримаар эршүүл, эхэнэрнүүд ба үхбүүдые арестовална.

Кенидэ английска колониальна засагаархид аашална

Кениин негритянска хүн зониние английска засагаархид хэрэглэһэн тушаа лорднуудай палата соо ноябрийн 26-да үгэ хэлэхэ зуураа, лейборист лорд Стэйнесгейт хадаа негрнүүдые, тэрэ тоодо эхэнэрнүүд ба үхбүүдые арестовалхадаа нохойнуудые хэрэглэнэ гэжэ мэдүүлбэ. Кикуйю угсааганай территория дэргүүр тагнуулай самолёдууд ниндэнэ, тагнуулай самолёдуудай орнодо сэрэгэй самолёдуудай үзэгдэхын тула гансахан алхам хэхэ хэрэгтэй юм» гэжэ тэрэ хэлэе.

Кенидэ английска колониальна засагаархид аашална

Кенидэ английска колониальна засагаархид аашална. Кенидэ английска засагаархид ай аашанууд үргэлжлэһээр. Нуурижан байһан газарһаань кикуйю угсааганай негрнүүдые намнаха зорилгоор хэгдэһэн операциин үелэ 2950 эршүүл, эхэнэрнүүд ба үхбүүд ноябрийн 25-да Томпсон-Фолсдо баригдаба.

Кенидэ английска колониальна засагаархид аашална

Кенидэ английска колониальна засагаархид аашална. Кенидэ английска засагаархид ай аашанууд үргэлжлэһээр. Нуурижан байһан газарһаань кикуйю угсааганай негрнүүдые намнаха зорилгоор хэгдэһэн операциин үелэ 2950 эршүүл, эхэнэрнүүд ба үхбүүд ноябрийн 25-да Томпсон-Фолсдо баригдаба.

Ирактахи байгал

БЕЙРУТ, ноябрийн 27. (ТАСС). «Фриан» газетын мэдээсэлхээ харахада, Багдадай гарнизоной командлагша хадаа нэгэ газарта олоорно сугларһан хүнүүдые буудаха гэнэн захиралта сэрэгүүдтэ үгтөө гэжэ столицын хүн зониние занана.

КОРЕЙДЭХИ СОБИТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, ноябрийн 27. (ТАСС). Корейскэ Арадай армийн соединенинүүд ба Хитадай арадай найндуратанай частынууд баруун фронтын зарим участогууд дээрэ нютагай шанартай байлдаануудые хэбэ гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армийн Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэе.

Арадай армийн зенитнэ артиллерия ба дайсанай самолёдуудые агнан буудагшад дайсанай 2 самолёт унагаагаа, 2 самолёдыень гэмтээбэ.

Корейдэхи американска авиациин зэрлиг добтолгонууд

ПХЕНЬЯН, ноябрийн 26. (ТАСС). Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын амгалан городууд ба тосхонуудые американска авиаци зэрлигээр бомбодоно. Ноябрийн 17-ной үглөөнэй 8 часнаа үдэһын 6 час хүрэтэр американска 100 гаран штурмовикууд ба реактивна истребительнүүд Чхоньжинь городые ба тэрэ шадарай газарнуудые бомбодоһон, буудһан, элдэб калибрын олоо зуун бомбонуудые Чхоньжининин жирэй хүнүүдэй нуудаг кварталнууд ба тэрэ шадарай бага тосхонууд дээрэ хаяһан байна гэжэ Корейн Центральна телеграфна агентство (ЦТАК) мэдээсэнэ. Амгалан ажаһуудаг олон хүн алагдаа, шархатаа. Агаарһаа бомбодуулжа байха үелөө, тус город далайн зүгһөө шэрүүн шангаар буудлаа. Американска И1 корабль, тэрэ тоодо нэгэ крейсер ба хэдэн эсминсүүд сэрэгэй объектүүдүгэй энэ город тээшэ 200 гаран снаряд буудлаа. Гэр байһын олон барылта оа землянканыуд хандаргадаа, шатаадаа.

Тэрэ үдэртөө американска 47 штурмовикууд ба бомбардировщикууд Хойто Хамген провинциин Килчу усадын, Килчу волостийн тарашадай тосхонуудые 6 часай турша соо бомбодоһон, буудһан байна. Американска интервентүүд элдэб калибрын 500 гаран бомбо хаяа. Тарашадай олон арбаад гэр хандаргадаа, олон тарашад, тэрэ тоодо эхэнэрнүүд, хүгшэд ба үхбүүд алагдаһан, шархатаһан байна.

Ноябрийн 17-до американска И3 самолёт Хойто Хамген провинциин Кенсон уездэ долболобо. Кенсон городо рынок ба хургуули шангаар бомбологдоо. Энэ үдэр рыноктэ ерэн арбаад тарашад американска бомбонуудаар алагдаа. Арадай ба сагадай хургуули соо занятада байһан 27 хурагшад алагдаба.

Ноябрийн 18 ба 19-дэ американска агаарай дээрмэшэд олон нуурин газарнуудые бомбодобо гэжэ Корейн Центральна телеграфна агентство (ЦТАК) мэдээсэнэ. Долболохо үелэ зуугаад эхэнэрнүүд, хүгшэд ба үхбүүд алагдаа, шархатаа.

Кенидэхи байдал

ЛОНДОН, ноябрийн 26. (ТАСС). Найрбынаа (Кени) Рейтер агентствын корреспондентын эльгэһэн мэдээсэлхээ харахада, хэһэлтэ мүрдэлын хэмжээ болгон, английска засагаархид кикуйю угсааганта 400 негрнүүдэй 2000 шахуу хони ямадые буулан абаба. «Онсо байдал» тухай засагаархид шэнэ тогтоолнуудай ёһоор, орон дотор олон хүнүүдые мүрдэн зобохо эхилэ гэжэ корреспондент тэршэлэн заана. Эдэ тогтоолнуудай үндэһээр, засагаархид 2000 шахуу негрнүүдые гэр байра ба хүдэлмэрэе орхихыень баалаад, холын районуудта сүлэе.

Корреспондентын мэдээсэлхэнэй ёһоор, Накуруда байдаг Ланкаширска полкын солдадууд ехэ районие хиная байна Олон зуугаад солдадууд Киравара районие сээрлэжэ үргэлжлэһээр, тэндэ полици ноябрийн 23-да кикуйю угсааганта 17 негрнүүдые алаһан, 29 хүниие шархатуулаа.

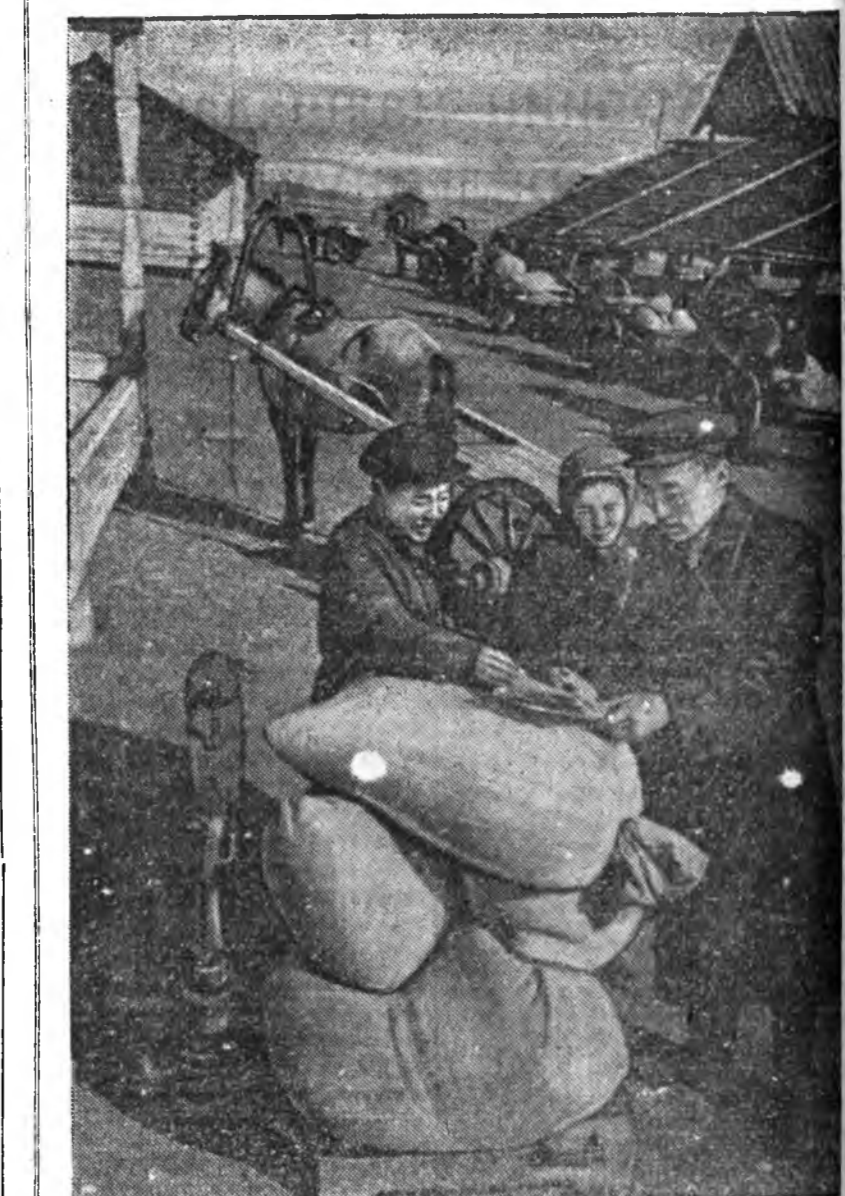
Кенидэхи собитинууд тушаа

ЛОНДОН, ноябрийн 27. (ТАСС). Найрбынаа (Кени) Рейтер агентствын абанан мэдээсэлнүүдхээ харахада, Кенидэ английска засагаархид ай аашанууд үргэлжлэһээр. Нуурижан байһан газарһаань кикуйю угсааганай негрнүүдые намнаха зорилгоор хэгдэһэн операциин үелэ 2950 эршүүл, эхэнэрнүүд ба үхбүүд ноябрийн 25-да Томпсон-Фолсдо баригдаба.

Ирактахи байгал

БЕЙРУТ, ноябрийн 27. (ТАСС). «Фриан» газетын мэдээсэлхээ харахада, Багдадай гарнизоной командлагша хадаа нэгэ газарта олоорно сугларһан хүнүүдые буудаха гэнэн захиралта сэрэгүүдтэ үгтөө гэжэ столицын хүн зониние занана.

Баян доход

Сэлэнгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ томодхогдон колхозой ток дээрэ ошодоходнай, амбарнуудай наагуур 14 мори тэргэ хойно хойнохо жэрнжэе байба. Тэдэнэй 13-дань орооһотой мээшүүд ашаатай...

Ашагдажа байгаа нүүлшын тэргын хажууда колхозой шэгнүүршэн нүхэр Цыденов яаралтай янзатайгаар орооһоно хөөрнэ...

Колхозой моришон нүхэр Нохшокуев өөрынгөө хамган Балмацутай шэгнүүрэй захида байһан мээшээ сооһоо шэниисын томо орооһонуудые алган дээрэе абажа, найшаан харанад.

Энэ юун ашаан гэгшэб гэжэ бидэнэр колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Мунжкоповһаа асуубадби.

Гүрэнтэйгөө бидэ үнн хада тоосоод, мүнөө колхознигуудайнгаа ажалта үдэртэ авансаар тарья хубаажэ байнабди.

Мүнөө тус колхозой гэгшүү баян олоо долоодо ажалта үдэртөө абажа байна. Нохшокуевай бүлэдэ адли нимэ ер тарья абанан колхознигууд эндэ олон юм.

Уранзураашадай шэнэ байшан

Улан-Удэ уранзураашалай үзэ байшан ашаглалгада зоуулагдаба. Ингэжэ манай республикын уранзураашад, скульпторнууд найраан тухээрэгдэһэн наруул ба дулаан байртай болобо. Уранзураашадай бүлэдэ бүлгөөрөө ба тус тусал хүдэлмэрлэе тусхай студиянууд тус байшан соо бин.

Энэ жэлдэ республикын уранзураашадай зураган захёолнууды выставкэ һаяар тэндэ нээгдэхэ болно.

Advertisement for 'Союзпечать' (Union Printing) for the year 1953. It features a large graphic of a newspaper and the text '1953 ондо РЕСПУБЛИКАНСКА ГАЗЕТЭНУУДТЭ ЗАХИЛ АБАЛГА ҮРГЭЛЖЭЛТЭЭР'. Below the text is a table with columns for 'Нэрвүүдынь' (Names), 'Жэл соо' (Year), '6 һара соо' (6 months), '3 һара соо' (3 months), and '1 һара соо' (1 month). The table lists various newspapers and their subscription rates.

«Союзпечать» отделение үндэһэнүүд, почто, тарашалан фабриканууд ба мэдээлэл, хургуулинууд, совхозууд ба колхозуудтай шитын түлөөлгөдэй захил абаха байна.

Яаража захитгы! Редактор Б. Ц. ЦЫЖИПОВ